

SINIRAŞAN ÖRGÜTLÜ SUÇLARA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ

Madde 1 Amaç

Bu Sözleşme'nin amacı sınıraşan örgütlü suçların önlenmesi ve daha etkili bir şekilde mücadele edilmesi için işbirliğini geliştirmektir.

Madde 2

Tanımlar

Bu Sözleşme'nin amaçları bakımından:

- (a) "Örgütlü suç grubu" doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri varolan ve bu Sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup anlamına gelir;
- (b) "Ağır suç" üst sınırdan dört yıl veya daha fazla hürriyetten mahrumiyeti veya daha ağır bir cezayı gerektiren bir suçu oluşturan davranış anlamına gelir;
- (c) "Yapılanmış grup" belirli bir suçu derhal işlemek için tesadüfi olarak oluşturulmamış ve üyelerinin rollerinin şeklen belirlenmesi şartı olmayan, üyeliğinin devamlılığı veya gelişmiş bir yapısı olması gerekmeyen bir grup anlamına gelir;
- (d) "Malvarlığı" gerek maddi gerek gayri maddi, taşınır veya taşınmaz, somut veya soyut her türlü varlık ve bu tür varlıklara ilişkin tasarruf hakkını veya aynı hakkı tevsik eden yasal belgeler veya araçlar anlamına gelir.
- (e) "Suç geliri" suç teşkil eden yasadışı bir eylemden kaynaklanan veya doğrudan veya dolaylı olarak elde edilen herhangi bir mal anlamına gelir.
- (f) "Dondurma" veya "el koyma" mahkeme veya başka bir yetkili makamın emrine dayanılarak, malvarlığının devrinin, tebdilinin, tasarrufunun veya hareketinin geçici olarak yasaklanması veya malvarlığının muhafazasının veya kontrolünün geçici olarak üstlenilmesi anlamına gelir.
- (g) "Müsadere", uygulanabildiği hallerde, belirli bir hakkın kaybını da kapsayan malvarlığının, mahkeme veya başka yetkili bir makamın emriyle, sürekli olarak kaybı anlamına gelir.
- (h) "Öncül suç", işlenmesi sonucunda elde edilen gelir, bu Sözleşmenin 6'ncı maddesinde tanımlanan suçun konusu olabilecek herhangi bir yasadışı eylem anlamına gelir.
- (i) "Kontrollü teslimat", bir suçun soruşturulması ve suçun icrasında yeralan kişilerin kimliklerinin tespiti amacıyla, yetkili makamların bilgisi ve gözetimi altında, yasadışı veya

şüpheli sevkiyatın bir veya daha fazla devletin sınırlarından dışarı çıkmasına, içinden geçmesine veya içeri girmesine müsaade edilmesi yöntemidir.

(j) "Bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı" belli bir bölgenin egemen devletleri tarafından oluşturulan, üye devletlerin kendisine bu Sözleşme tarafından düzenlenen konularda yetkiyi devrettiği ve kendi iç düzenlemeleri uyarınca imzalamaya, onaylamaya, kabule, uygun bulmaya veya katılıma usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş bir teşkilat anlamına gelir; Bu Sözleşme bakımından "Taraf Devletler"e yapılan atıflar yetkilerinin sınırları dahilinde bu tür teşkilatlara uygulanır.

Madde 3

Kapsam

1 . Bu Sözleşme, metinde başka türlü belirtilmediği takdirde, aşağıdaki suçların önlenmesinde, soruşturulmasında ve kovuşturulmasında uygulanır:

(a) Bu Sözleşmenin 5, 6, 8 ve 23. maddelerinde belirlenen suçlar; ve

(b) Bu Sözleşmenin 2. maddesinde tanımlanan ağır suçlar; sınıraşan nitelikte olduğunda ve suça örgütlü bir suç grubunun karıştığı durumlarda;

2. Bu maddenin 1. fıkrası bakımından bir suç aşağıdaki durumlarda sınıraşan niteliktedir:

(a) Suç birden fazla devlette işlendiğinde;

(b) Suç tek bir devlette işlendiğinde ancak, hazırlanma, planlama, idare veya kontrolünün önemli bir kısmının başka bir devlette gerçekleşmesi halinde;

(c) Suç tek bir devlette işlendiğinde ancak, birden fazla devlette suç teşkil eden faaliyetlerde bulunan örgütlü bir suç grubu suça karıştığında; veya

(d) Suç tek bir devlette işlendiğinde, ancak başka bir devlette önemli etkileri olduğunda.

Madde 4

Egemenliğin Korunması

1 . Taraf Devletler bu Sözleşmedeki yükümlülüklerini devletlerin egemen eşitliği ve toprak bütünlüğü ve diğer devletlerin iç işlerine karışmama ilkelerine uygun bir biçimde yerine getirirler.

2. Bu Sözleşmedeki hiçbir hüküm bir Taraf Devlete başka bir devletin sınırlarında diğer devletin iç hukukunca kendi makamları için açıkça mahfuz tutulmuş yargılama yetkisini kullanmak ve görev ifasını üstlenmek için yetki vermez.

Madde 5

Örgütlü Bir Suç Grubuna Katılmanın Suç Haline Getirilmesi

1. Her Taraf Devlet, kasıtlı olarak işlenmeleri halinde aşağıdaki eylemlerin suç sayılmalarını sağlayacak yasal ve gerekli diğer önlemleri alacaktır:

(a) Aşağıdakilerden biri veya her ikisinin, teşebbüs halinde kalmış veya tamamlanmış bir suçtan bağımsız olarak başlı başına suç haline getirilmesi:

(i) Doğrudan ve dolaylı olarak mali veya diğer maddi bir menfaat elde etmek amacıyla bir veya birden fazla kişinin ağır bir suç işlemek için anlaşması ve iç hukukun gerektirdiği durumlarda bu anlaşmanın gerçekleşmesine yönelik olarak anlaşmanın taraflarından birinin bir eylemde bulunması veya bir örgütlü suç grubuna katılması;

(ü) Örgütlü suç grubunun amacını ve bu grubun genel suç faaliyetlerini sözkonusu suçların işlenmesine yönelik niyetini bilerek;

a. Örgütlü suç grubunun suç faaliyetlerine;

b. İştirakinin yukarıda tanımlanan suçların gerçekleştirilmesine katkı sağlayacağını bilerek, örgütlü suç grubunun diğer faaliyetlerine;

fiilen katılan kişinin eylemleri.

(b) Örgütlü bir suç grubunun karıştığı ağır bir suçun işlenmesini örgütlemek, yönetmek, yardım etmek, teşvik etmek, kolaylaştırmak veya yol göstermek.

2. Bu maddenin I. fıkrasında belirtilen bilgi, kasıt, amaç, hedef ve anlaşmanın varlığı, nesnel olaylara dayanan durumlardan anlaşılabilir.

3. Bu maddenin I (a) (i) bendinde öngörülen suçlar bakımından, iç hukukları örgütlü suç gruplarının varlığı koşulunu arayan Taraf Devletler, iç hukuklarının örgütlü suç gruplarını içeren bütün ağır suçları kapsamasını sağlayacaktır. Bu gibi Taraf Devletler ile bu maddenin I (a) (i) fıkrasında öngörülen suçlar bakımından iç hukukları, anlaşmanın icrası doğrultusunda bir fiilin varlığı koşulunu arayan Taraf Devletler, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterini, bu Sözleşmeyi imzalarken veya onaylama, kabul veya uygun bulma veya katılım belgelerinin tevdi edilmesi sırasında bu hususta bilgilendirirler.

Madde 6

Suç Gelirlerinin Aklanmasının Suç Haline Getirilmesi

1 . Her Taraf Devlet kendi iç hukukunun temel ilkelerine uygun biçimde, aşağıda belirtilen eylemleri, kasten işlendiği takdirde, suç haline getirmek üzere yasal ve diğer gerekli önlemleri alacaktır.

(a) (i) Suç geliri olduğu bilinen malvarlığının yasadışı kaynağını gizlemek veya olduğundan değişik göstermek veya öncül suçun işlenmesine karışmış olan herhangi bir kişiye işlediği suçun yasal sonuçlarından kaçınmasına yardım etmek amacıyla dönüştürülmesi veya devredilmesi;

(ü) Bir malvarlığının suç geliri olduğunu bilerek; gerçek niteliğinin, kaynağının, yerinin, kullanımının, hareketlerinin veya mülkiyetinin veya malvarlığına ilişkin hakların gizlenmesi veya olduğundan değişik gösterilmesi.

(b) Kendi hukuk sisteminin temel kavramlarına tabi olarak:

(i) Tesellüm anında bu tür bir malın suç geliri olduğunu bilerek; malın edinilmesi, bulundurulması veya kullanılması.

(ü) Bu maddede belirtilen suçlardan herhangi birini işlemeye veya teşebbüse örgütlü olarak veya suç işleme konusunda anlaşarak yardım, yataklık, kolaylaştırmak ve yol göstermek suretiyle katılmak.

2. Bu maddenin 1. fıkrasının yerine getirilmesi veya uygulanması bakımından;

(a) Her Taraf Devlet bu maddenin 1. fıkrasının öncül suçlara en geniş şekilde uygulanması için çaba gösterecektir.

(b) Her Taraf Devlet bu Sözleşmenin 2. maddesinde tanımlanan bütün ağır suçları ve Sözleşmenin 5, 8 ve 23. maddelerinde öngörülen suçları öncül suçlar kapsamına dahil edecektir. Öncül suçları yasalarında saymak suretiyle belirleyen Taraf Devletlerin mevcudiyeti halinde, bu devletler, asgari olarak, örgütlü suç gruplarıyla ilgili suçları en geniş biçimde yasalarına dahil edeceklerdir.

(c) Bu maddenin (b) bendinin amaçları bakımından, öncül suçlar sözkonusu Taraf Devletin hem yargı yetkisi dahilinde, hem de dışında işlenen suçları içerir. Bununla beraber, bir Taraf Devletin yargılama yetkisi dışında işlenen bir suçun öncül suç sayılması için ilgili eylemin, suçun işlendiği yerdeki devletin iç hukukuna göre suç teşkil etmesi ve bu maddeye başvuran ya da bu maddeyi uygulayan Taraf Devletin iç hukukuna göre orada işlenmesi halinde de suç teşkil edecek olması gerekir.

(d) Her bir Taraf Devlet, bu maddeyi yürürlüğe koyan kendi yasal düzenlemelerinin, bu yasal düzenlemelerdeki her türden değişikliğin birer örneğini ya da bunların bir tanımını Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine verecektir.

(e) Bir Taraf Devletin iç hukukunun temel ilkeleri gerekli kılırsa, bu maddenin 1. Fıkrasında öngörülen suçların öncül suç işlemiş kişilere uygulanmaması sağlanabilir;

(f) Bu maddenin 1. fıkrasında öngörülen suçların unsuru olarak varlığı gerekli görülen bilgi, kasıt veya amaç, nesnel olaylara dayalı durumlardan anlaşılabilir.

Madde 7

Kara Para Aklamayla Mücadele Önlemleri

1. Her Taraf Devlet:

(a) Kara para aklamanın her biçimini önlemek ve tespit etmek için, kendi yetkisi dahilinde, bankalar ve bankalar dışındaki mali kuruluşlar ve gerektiğinde, özellikle karapara aklamaya müsait diğer kurumlar için kapsamlı bir iç düzenleyici ve denetleyici sistem oluşturacaktır; bu sistem kimlik tespiti, kayıt tutulması ve şüpheli işlemlerin bildirilmesi ihtiyaçlarına cevap verecektir.

(b) Bu Sözleşmenin 18. ve 27. madde hükümleri saklı kalmak koşuluyla, (iç hukuk uyarınca uygun olduğu takdirde adli merciler de dahil) kara para aklamayla mücadeleye hasredilmiş, idari, düzenleyici, kanun uygulayıcı makamların yanısıra diğer makamların, kendi iç hukuklarınca öngörülen koşullar çerçevesinde, ulusal ve uluslararası düzeyde işbirliği yapmak ve bilgi değişiminde bulunmak imkan ve yetkisine sahip olmalarını sağlayacak ve bu amaçla, muhtemel kara para aklamaya ilişkin bilginin toplanması, analizi ve iletilmesi için ulusal bir merkez olarak hizmet verecek bir mali istihbarat biriminin kurulması ihtiyacını değerlendirecektir.

2. Taraf Devletler, meşru sermayenin dolaşımını herhangi bir şekilde engellemeksizin, bilginin yerinde kullanımını temin etmek kaydıyla, nakdin ve parasal değeri haiz her türlü evrakın sınırlan içindeki dolaşımının denetlenmesi ve izlenmesi için makul önlemlerin uygulanmasını göz önüne alacaklardır. Bu tür önlemler kişi ve kuruluşların önemli miktarda nakdin ve parasal değeri haiz her türlü evrakın sınırötesi nakline ilişkin bildirimde bulunmaları zorunluluğunu içerebilir.

3. Taraf Devletler bu maddeye dayanarak, düzenleyici ve denetleyici bir iç sistem kurarken, bu Sözleşmenin diğer maddelerinin hükümleri saklı kalmak koşuluyla, bölgesel, bölgelerarası ve çok taraflı teşkilatların kara para aklamaya karşı ilgili girişimlerini kılavuz olarak kullanmaya davet olunurlar.

4. Taraf Devletler, kara para aklamayla mücadele etmek için, adli, kanun uygulayıcı ve mali yönden düzenleyici merciler arasındaki küresel, bölgesel, altbölgesel ve ikili işbirliğini geliştirmek ve ilerletmek için çaba göstereceklerdir.

Madde 8

Yolsuzluğun Suç Haline Getirilmesi

1. Her Taraf Devlet, kasten işlenmesi halinde aşağıdaki eylemlerin suç haline getirilmesi için yasal ve diğer gerekli önlemleri alacaktır:

(a) Bir kamu görevlisine resmi görevlerinin yerine getirilmesi çerçevesinde bir işlem yapması veya yapmaktan kaçınması için, kendisi veya üçüncü bir kişi veya taraf lehine, haksız bir menfaatin doğrudan veya dolaylı olarak vaadedilmesi, teklif edilmesi ya da verilmesi;

(b) Bir kamu görevlisinin resmi görevlerinin yerine getirilmesi çerçevesinde bir işlem yapması veya yapmaktan kaçınması için, kendisi veya üçüncü bir kişi veya taraf lehine, haksız bir menfaati doğrudan veya dolaylı olarak talep etmesi veya kabulü;

2. Her Taraf Devlet, bu maddenin 1. fıkrasında sözedilen eylemlerin, yabancı kamu görevlileri veya uluslararası memurların katılımıyla gerçekleşmesi halinde, bunların suç haline getirilmesi için gerekli yasal ve diğer önlemleri almayı değerlendirecektir. Aynı şekilde, her Taraf Devlet yolsuzluğun diğer biçimlerini de suç haline getirmeyi değerlendirecektir.

3. Her Taraf Devlet bu maddeye göre ihdas edilen bir suça iştirak eylemini de suç haline getirmek için gerekli olabilecek benzer önlemleri alacaktır.

4. Bu maddenin 1. fıkrasının ve bu Sözleşmenin 9. maddesinin uygulanması bakımından, "kamu görevlisi", kamu görevi yapan veya iç hukukta tanımlandığı şekilde kamuya yönelik bir hizmet gören ve bu hizmeti veren kişinin bulunduğu Taraf Devletin ceza yasasına göre de hizmeti bu şekilde uygulayan kişi anlamına gelir.

Madde 9

Yolsuzluğa Karşı Önlemler

1. Bu Sözleşmenin 8. maddesinde öngörülen önlemlere ek olarak, her Taraf Devlet uygun olduğu ve kendi yasal sistemiyle uyumlu olduğu kadarıyla, dürüstlüğü hakim kılmak ve

kamu görevlilerinin yolsuzluğunu önlemek, ortaya çıkarmak ve cezalandırmak için yasal, idari veya diğer etkin önlemleri alacaktır.

2. Her Taraf Devlet kendi mercilerinin kamu görevlilerinin yolsuzluğunu önlemede, ortaya çıkarmada ve cezalandırmada etkinliğini sağlamak için, uygun olmayan etkilere maruz kalmamaları için yeterli bağımsızlığı sağlamak da dahil olmak üzere, önlemler alacaktır.

Madde 10

Tüzel Kişilerin Sorumluluğu

1. Her Taraf Devlet, örgütlü suç gruplarının karıştığı ağır suçlara iştirak etmeleri ve bu Sözleşmenin 5, 6, 8, ve 23. maddelerinde öngörülen suçlar açısından tüzel kişilerin sorumlu tutulmaları için gerekli olabilecek kendi hukuk ilkelerine uygun önlemleri alacaktır.

2. Taraf Devletin hukuk ilkelerine bağlı kalmak kaydıyla, tüzel kişilerin sorumluluğu cezai, medeni veya idari olabilir.

3. Bu tür bir sorumluluk, suç işlemiş olan gerçek kişilerin cezai sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

4. Her Taraf Devlet, özellikle bu maddeye uygun olarak sorumlu tutulan tüzel kişilerin parasal müeyyideler de dahil, etkin, orantılı ve caydırıcı cezai veya cezai olmayan müeyyidelere tabi olmasını temin edecektir.

Madde 11 .

Kovuşturma, Yargılama ve Yaptırımlar

1. Her Taraf Devlet, bu Sözleşmenin 5, 6, 8 ve 23. maddelerinde öngörülen bir suçun işlenmesini, o suçun ağırlığını dikkate alacak şekilde yaptırıma bağlayacaktır.

2. Her Taraf Devlet, bu Sözleşme kapsamındaki suçları işleyen kişilerin kovuşturmasıyla ilgili kendi iç hukukundaki takdire dayalı tüm yasal yetkilerin, bu suçlara yönelik tedbirlerinin etkinliğini en üst düzeye getirecek ve bu tür suçların işlenmesini caydırma ihtiyacını gözönünde bulunduracak şekilde kullanılmasını sağlamak için çaba gösterecektir.

3. Her Taraf Devlet, kendi iç hukuku uyarınca ve savunma hakkına saygı göstererek, bu Sözleşmenin 5, 6, 8 ve 23. maddelerinde öngörülen suçlar sözkonusu olduğunda, duruşmaya veya temyize kadar tahliye kararları verilmesi hususundaki kuralların yargılama sürecinin müteakip aşamalarında davalının hazır bulunmasını sağlama gerekliliğini göz önünde bulundurarak belirlenmesi için gereken önlemleri alacaktır.

4. Her Taraf Devlet, mahkemelerinin veya diğer yetkili makamlarının bu tür suçlardan mahkum edilen kişilerin erken veya şartlı tahliyesi ihtimalini değerlendirirken, bu Sözleşmede ele alınan suçların ağırlığını da gözönünde tutmalarını sağlayacaktır.
5. Her Taraf Devlet, gerektiğinde, kendi iç hukukuna uygun olarak adli takibata başlanması için uzun bir dava zamanaşımı süresi ve suç isnat edilen kişinin adaletten kaçması durumunda ise, daha uzun bir zamanaşımı süresi tesis edecektir.
6. Bu Sözleşmede yeralan hiçbir husus, bu Sözleşmeye göre ihdas edilmiş suçların ve gerek yargılamanın gerek eylemlerin hukuka uygunluğunu denetleyen diğer hukuki ilkelerin tanımının bir Taraf Devletin münhasıran iç hukukuna bağlı olması ve bu tür suçların bu Taraf Devletin hukukuna uygun olarak kovuşturulması ve cezalandırılması ilkesine halel getirmez.

Madde 12

Müşadere ve El koyma

1. Taraf Devletler, iç hukuklarının elverdiği en geniş biçimde aşağıdakilerin müşaderesinin sağlanması için gerekli önlemleri alacaklardır:
 - (a) Bu Sözleşmede belirtilen suçlardan elde edilen gelir veya değeri bunlara tekabül eden malvarlığı;
 - (b) Bu Sözleşmede belirtilmiş suçlarda kullanılmış veya kullanılması amaçlanan malvarlığı, malzeme, teçhizat veya diğer araç-gereçler.
2. Taraf Devletler, muhtemel bir müşadere amacıyla, bu maddenin 1. fıkrasında bahsedilen herhangi bir malın tespitinin, izlenmesinin, dondurulmasının veya el konulmasının sağlanması için gerekli önlemleri alacaklardır.
3. Eğer suç geliri kısmen veya tamamen başka bir mala dönüştürülmüş veya çevrilmiş ise, söz konusu gelirin yerine bu mal, bu maddede belirtilen önlemlere tabi tutulacaktır.
4. Eğer suç geliri meşru kaynaklardan kazanılan bir mal ile karıştırılmış ise, bu tür bir mal, dondurma veya el koymaya ilişkin yetkiler saklı kalmak kaydıyla, karıştırılmış suç gelirinin takdir edilen değerine kadar müşadereye tabi tutulacaktır.
5. Suç gelirinden veya suç gelirinin dönüştürüldüğü veya çevrildiği maldan veya suç gelirinin içine karışmış olduğu malvarlığından elde edilen kazanç veya diğer çıkarlar, bu maddede belirtilen önlemlere aynı şekil ve ölçüde tabi tutulacaktır.
6. Bu maddenin ve bu Sözleşmenin 13. maddesinin amaçları bakımından, her Taraf Devlet, kendi mahkemelerini veya diğer yetkili makamlarını, ilgili banka kayıtlarının veya mali

veya ticari kayıtların ibrazı veya bunlara el konulması için emir verebilmeye yetkili kılacaktır. Taraf Devletler, bu maddenin hükümlerini uygulamaktan, banka gizliliği gerekçesiyle kaçınamayacaklardır.

7. Taraf Devletler, kendi iç hukuk ilkeleriyle, yargılama ve usule ilişkin diğer düzenlemelerinin özünü uyumlu olduğu ölçüde, bir sanığın, iddia edilen suç gelirin veya müsadereye tabi diğer malvarlığının meşru kaynağını göstermeye zorunlu kılınmasını değerlendirebilirler.

8. Bu madde hükümleri, iyi niyetli üçüncü kişilerin haklarına zarar verecek biçimde yorumlanamaz.

9. Bu maddede yer alan hiçbir hüküm, sözkonusu önlemlerin bir Taraf Devletin iç hukukuna uygun ve tabi olarak tanımlanması ve uygulanması ilkesini etkilemeyecektir.

Madde 13

Müsadere Amacıyla Uluslararası İşbirliği

1. Bir Taraf Devlet, bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin olarak, bu Sözleşmenin 12. Maddesinin 1. Fıkrasında sözedilen kendi ülkesindeki suç geliri, malvarlığı, malzeme, teçhizat veya diğer araç-gereçlerin müsadere için yargılama yetkisine sahip bir başka Taraf Devletten aldığı talep üzerine, aşağıdaki hususları kendi yasal sistemi çerçevesinde mümkün olan en geniş ölçüde yerine getirecektir:

(a) Bu talebi, bir müsadere kararının verilmesi ve böyle bir kararın verilmiş olması durumunda infazı amacıyla, kendi yetkili makamlarına iletacaktır; veya

(b) Talepte bulunulan bir Taraf Devlet, bu Sözleşmenin 12. Maddesinin 1 Fıkrasına uygun olarak talepte bulunan Taraf Devletin ülkesindeki bir mahkeme tarafından gerilen müsadere kararını, 12. Maddenin 1. Fıkrasında sözedilen, kendi ülkesindeki suç geliri, malvarlığı, malzeme, teçhizat veya diğer araç-gereçler ile bağlantılı olduğu ölçüde, talep çerçevesinde uygulamak amacıyla, kendi yetkili makamlarına iletacaktır.

2. Bu Sözleşmede yer alan bir suç üzerinde yargılama yetkisini haiz diğer bir Taraf Devletin talebi üzerine, talepte bulunulan Taraf Devlet, muhtemel müsadere kararının, gerek talepte bulunan Taraf Devlet tarafından, gerek bu maddenin 1. Fıkrasındaki bir talebe istinaden, talepte bulunulan Taraf Devlet tarafından verilebilecek müsadere kararının uygulanmasını teminen, bu Sözleşmenin 12. Maddesinin 1. fıkrasında belirtilen suç geliri, malvarlığı, malzeme, teçhizat veya diğer araç-gereçlerin tespiti, izlenmesi ve dondurulması veya el konulması için önlemler alacaktır.

3. Bu Sözleşmenin 18. maddesinin hükümleri, benzer şekilde bu maddeye de uygulanır. 18. Maddenin 15. Fıkrasında belirtilen hususlara ek olarak, bu maddeye istinaden yapılan talepler aşağıdakileri de içerecektir:

(a) Bu maddenin I (a) fıkrası ile ilgili bir talep olması durumunda, talepte bulunulan Taraf Devletin kendi iç hukukuna uygun olarak müsadere karar almasına imkan sağlayacak şekilde, müsadere edilecek olan malvarlığının tanımının ve dayanılan olayların, talepte bulunan Taraf Devletçe belirtilmesi;

(b) Bu maddenin I (b) fıkrası çerçevesinde bir talep olması durumunda, talepte bulunan Taraf Devletin verdiği ve talebe esas olan müsadere kararının yasal olarak geçerli bir kopyası, olaylara ve kararın hangi ölçüde yerine getirilmesinin istendiğine ilişkin bilgiler;

(c) Bu maddenin 2. fıkrası çerçevesinde bir talep olması durumunda, talepte bulunan Taraf Devlet tarafından, talebe esas teşkil eden olaylara ilişkin bir açıklama ve yapılması istenen işlemlerin tanımı.

4. Bu maddenin 1. ve 2. fıkraları gereğince alınacak kararlar ve yapılacak işlemler, talepte bulunulan Taraf Devlet tarafından, kendi iç hukuk hükümlerine ve usul kurallarına veya talepte bulunan Taraf Devletle ilişkilerinde bağlı olduğu herhangi bir ikili veya çok taraflı antlaşmaya, anlaşmaya veya düzenlemeye uygun ve bağlı olarak, yerine getirilecektir.

5. Her Taraf Devlet, kendi kanun ve düzenlemelerinin bu maddeye işlerlik sağlayan hükümlerinin ve bu tür kanun ve düzenlemelerde sonradan yapılacak değişikliklerin örneklerini veya bunların bir tanımlamasını Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine iletacaktır.

6. Eğer bir Taraf Devlet bu maddenin 1. ve 2. Fıkralarında belirtilen önlemlerin alınmasını, ilgili bir antlaşmanın mevcudiyeti şartına bağlamışsa, o Taraf Devlet bakımından bu Sözleşmeyi, gerekli ve yeterli bir antlaşma zemini olarak kabul edecektir.

7. Eğer talebe konu olan suç, bu Sözleşme kapsamındaki bir suç değilse, bu maddede öngörülen işbirliği bir Taraf Devlet tarafından reddedilebilir.

8. Bu madde hükümleri, iyi niyetli üçüncü kişilerin haklarına zarar verecek biçimde yorumlanmayacaktır.

9. Taraf Devletler, bu maddeye istinaden taahhüt edilen uluslararası işbirliğini daha etkin kılmak için, ikili veya çok taraflı antlaşmalar, anlaşmalar veya düzenlemeler yapmayı gözönünde bulunduracaklardır.

Madde 14

Müsadere Edilmiş Suç Geliri veya Malvarlığının Tasarrufu

1 . Bir Taraf Devlet tarafından, bu Sözleşmenin 12. Maddesine veya 13. Maddesinin 1. Fıkrasına dayanarak müsadere edilmiş suç geliri veya malvarlığının tasarrufu, bu Taraf Devletin kendi iç hukukuna ve idari usullerine tabi olacaktır.

2. Taraf Devletler, bu Sözleşmenin 13. maddesi uyarınca, başka bir Taraf Devletin talebi üzerine bir tasarrufta bulunurken, iç hukukunun izin verdiği ölçüde ve talepte öngörüldü ise, suçun mağdurlarına tazminat verilebilmesi veya bu suç gelirinin veya malvarlığının yasal sahiplerine iade edilebilmesi için, müsadere edilmiş suç geliri veya malvarlığının talepte bulunan Taraf Devlete iade edilmesini öncelikle değerlendireceklerdir.

3. Bir Taraf Devlet, bu Sözleşmenin 12. ve 13. Maddeleri uyarınca, başka bir Taraf Devlet tarafından yapılan bir talep üzerine tasarrufta bulunurken, aşağıdaki anlaşmalar veya düzenlemeler yapılmasını özel bir önemle değerlendirebilir:

(a) Bu tür suç geliri veya malvarlığının veya bu tür suç geliri veya malvarlığının satışından elde edilen paranın veya bunların bir kısmının, bu Sözleşmenin 30. Maddesinin 2 (c) fıkrası uyarınca açılmış hesaba ve örgütlü suçlarla mücadelede uzmanlaşmış hükümetlerarası kuruluşlara katkı olarak verilmesi;

(b) Kendi iç hukukları veya idari usullerine uygun olarak, bu tür suç gelirleri veya malvarlığını veya bu tür suç gelirlerinin veya malvarlığının satışından elde edilen paranın, düzenli bir biçimde veya her olay için ayrı ayrı diğer Taraf Devletlerle paylaşımı.

Madde 15 Yargı Yetkisi

1 . Aşağıdaki durumlarda, her Taraf Devlet, bu Sözleşmenin 5, 6, 8, ve 23. Maddelerinde belirtilen suçlara ilişkin yargılama yetkisini tesis etmek için gerekli önlemleri alacaktır:

(a) Suçun kendi ülkesinde işlenmesi halinde; veya

(b) Suçun, bir Taraf Devletin bayrağını taşıyan bir gemide veya hava taşıtında işlenmiş olması, ve suçun işlendiği anda o gemi veya hava taşıtının, o Taraf Devletin mevzuatına uygun olarak kayıtlı olması.

2. Bir Taraf Devlet, bu Sözleşmenin 4. Maddesinin hükmü saklı kalmak kaydıyla, aşağıdaki durumlarda bu tür suçlardan herhangi birisine ilişkin yargı yetkisi de tesis edebilir:

(a) Suç, o Taraf Devletin bir vatandaşına karşı işlendiğinde;

(b) Suç, o Taraf Devletin vatandaşı olan bir kişi tarafından veya o Devletin ülkesinde mutad olarak oturan vatansız bir kişi tarafından işlendiğinde; veya

(c) Suç:

(i) Bu Sözleşmenin 5. Maddesinin 1. fıkrasında belirtilen suçlardan biriye ve o Devletin ülkesi dışında, o Devletin ülkesinde bir ağır suç işlemek amacıyla işlenmişse;

(ü) Bu Sözleşmenin 6. Maddesinin l(b)(ii) bendinde belirtilen suçlardan biriye ve o Devletin ülkesi dışında, o Devletin ülkesi içinde bu Sözleşmenin 6. maddesinin l(a)(i) veya (ü) veya (b) (i) bentlerinde belirtilen bir suçun işlenmesi amacıyla işlenmişse.

3. Bu Sözleşmenin 16. maddesinin 10. fıkrasının uygulanması bakımından, her Taraf Devlet, suç isnat edilen ve kendi ülkesinde bulunan bir kişiyi, sırf vatandaşı olması gerekçesiyle iade etmediği takdirde, bu Sözleşmedeki suçlara ilişkin yargılama yetkisini tesis etmek için gerekli olabilecek önlemleri alacaktır.

4. Her Taraf Devlet ayrıca, suç isnat edilen kişi kendi ülkesinde bulunduğu ve bu kişiyi iade etmediğinde, bu Sözleşmede yer alan suçlara ilişkin yargılama yetkisini tesis etmek için gerekli olabilecek önlemleri alabilir.

5. Eğer, bu maddenin 1. veya 2. fıkrasına göre yargılama yetkisini kullanan bir Taraf Devlete aynı eylem dolayısıyla bir veya daha fazla Taraf Devletin bir soruşturma, kovuşturma veya yargısal bir işlem yürüttüğü bildirilmiş veya anılan Taraf Devlet bunu herhangi bir şekilde öğrenmiş ise, bu Taraf Devletlerin yetkili makamları, gereğine göre, yapacakları işlemlerin eşgüdümü amacıyla birbirlerine danışacaklardır.

6. Bu Sözleşme, genel uluslararası hukuk normları saklı kalmak kaydıyla, bir Taraf Devletin iç hukuku uyarınca tesis etmiş olduğu cezai yargılama yetkisinin kullanılmasını ortadan kaldırmaz.

Madde 16

Suçluların İadesi

1. Bu madde, bu Sözleşmede yer alan suçlarda veya 3. Maddenin l (a) veya (b) fıkrasında belirtilen bir suça örgütlü bir suç grubunun karıştığı durumlarda ve iadeye konu olan suçun hem talepte bulunan hem de talepte bulunulan Taraf Devletin iç hukuklarına göre cezalandırılabilir olması kaydıyla, iade talebine konu olan kişinin, talepte bulunulan Taraf Devletin ülkesinde bulunması halinde uygulanacaktır.

2. Eğer iade talebi, bazıları bu madde kapsamına girmeyen birbirinden ayrı birçok ağır suça ilişkin ise, talepte bulunulan Taraf Devlet bu maddeyi kapsama girmeyen suçlara da uygulayabilir.

3. Bu maddenin uygulandığı suçların her birinin, Taraf Devletler arasında suçluların iadesine ilişkin herhangi bir antlaşmaya, failin iade edilebileceği suçlar olarak dahil sayıldıkları kabul edilecektir. Ayrıca bu suçlar, Taraf Devletler arasında akdedilecek her iade antlaşmasına da faili iade edilebilir suçlar olarak dahil edilecektir.

4. Suçluların iadesini bir antlaşmanın bulunması koşuluna dayandıran bir Taraf Devlet, antlaşma akdetmemiş olduğu diğer bir Taraf Devletten alabileceği bir iade talebi karşısında, bu maddenin uygulandığı suçlarda, bu Sözleşmeyi, suçluların iadesine ilişkin yeterli bir yasal zemin olarak kabul edebilir.

5. Suçluların iadesini bir antlaşmanın bulunması koşuluna dayandıran Taraf Devletler:

(a) Bu Sözleşmeye ilişkin onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerinin tevdi sırasında, Sözleşmeye Taraf diğer Devletlerle suçluların iadesi için işbirliğinde, bu Sözleşmeyi yasal zemin olarak kabul edip etmeyeceklerini Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirecekler; ve

(b) Bu Sözleşmeyi suçluların iadesi için işbirliğinde yasal zemin olarak kabul etmezlerse, gereğine göre, bu maddeyi uygulayabilmek için, bu Sözleşmeye Taraf diğer Devletlerle suçluların iadesi konusunda antlaşmalar yapmak için çaba göstereceklerdir.

6. Suçluların iadesini bir antlaşmanın bulunması koşuluna dayandırmayan Taraf Devletler, bu maddenin uygulandığı suçları, kendi aralarında faili iade edilebilir suçlar olarak kabul edeceklerdir.

7. Suçluların iadesi, diğer hususlar meyanında, iade için asgari cezanın gerekliliğine ilişkin koşullar ve talepte bulunulan Taraf Devletin iadenin reddini dayandırabileceği nedenler dahil, talepte bulunulan Taraf Devletin iç hukukunca veya yürürlükteki iade antlaşmalarınca belirlenmiş koşullara tabi olacaktır.

8. Taraf Devletler, kendi iç hukuklarına bağlı kalmak kaydıyla, iade işlemlerini hızlandırmak ve bu maddenin uygulandığı herhangi bir suçla ilgili delil sunma gerekliliklerini basitleştirmek için çaba göstereceklerdir.

9. Talepte bulunulan Taraf Devlet, kendi iç hukuk hükümlerine ve taraf olduğu suçluların iadesi antlaşmalarına bağlı kalmak kaydıyla, durumun gerekli ve acil olduğuna kanaat getirmesi halinde ve talepte bulunan Taraf Devletin istemi üzerine, iadesi istenen ve kendi ülkesinde bulunan bir kişiyi gözaltına alacak veya kişinin iade işlemleri sırasında hazır bulunmasını teminen, uygun diğer önlemleri alacaktır.

10. Suç isnat edilen bir kişi ülkesinde bulunan bir Taraf Devlet, bu maddenin uygulandığı suçlarda, bu kişiyi sırf kendi vatandaşı olduğu gerekçesiyle iade etmez ise, anılan Taraf Devlet iade isteyen Taraf Devletin isteği üzerine, vakit geçirmeksizin, kovuşturma amacıyla, olayı kendi yetkili makamlarına iletacaktır. Bu makamlar, anılan Taraf Devletin iç hukukunda diğer ağır suçlarda olduğu gibi karar alacak ve işlemleri de aynı şekilde

yürüteceklerdir. İlgili Taraf Devletler, bu tür bir kovuşturmanın etkinliğini teminen, özellikle usul ve ispata ilişkin konularda, birbirleriyle işbirliği yapacaklardır.

11. Bir Taraf Devlet, vatandaşı olan bir kişiyi iç hukukuna göre, yalnızca kişinin iadesinin veya tesliminin istendiği bir dava veya takibat sonucu çarptırılabilmesi için bu Taraf Devlette çekmesi için geri verilmesi koşuluyla iade veya teslim edebiliyorsa ve bu Taraf Devlet ile iadeyi İsteyen Taraf Devlet gerek bu hususta, gerek uygun göreceklere diğer şartlarda anlaşmışlar ise, bu şekilde yapılacak şartlı bir iade veya teslim, bu maddenin 10. Fıkrasında yer alan yükümlülüğün yerine getirilmesi için yeterli olacaktır.

12. Bir hükmün infazı amacıyla yapılan iade talebi, iadesi istenen kişinin talepte bulunulan Taraf Devletin vatandaşı olması nedeniyle reddedilirse, talepte bulunulan Taraf Devlet, talepte bulunan Tarafın başvurusu üzerine, kendi iç hukuku izin verirse ve yasalarının gerektirdiği hususlara uygun olarak, talepte bulunan Tarafın iç hukukunca verilmiş cezanın veya bu cezanın geriye kalan kısmının infazını sağlama yollarını araştıracaktır.

13. Bu maddenin uygulandığı suçlarla bağlantılı olarak, hakkında yargı işlemleri yürütülen herhangi bir kişiye, davanın bütün safhalarında, bütün haklarının ve kişinin ülkesinde bulunduğu Taraf Devletin iç hukukunca sağlanan güvencelerin kullanılması da dahil olmak üzere, adil muamele garantisi verilecektir.

14. Eğer talepte bulunulan Taraf Devlet, talebin, bir kişiyi cinsiyeti, ırkı, dini, vatandaşlığı, etnik kökeni veya siyasi görüşleri nedeniyle yargılamak veya cezalandırmak için yapıldığına veya bu nedenlerden herhangi biri bakımından, talebe uymanın anılan kişinin durumuna halel getireceğine inanmak için ciddi nedenlerin varlığına kanaat getirirse, bu Sözleşmedeki hiçbir hüküm, iadeye ilişkin bir zorunluluk getirdiği biçimde yorumlanmayacaktır.

15. Taraf Devletler, sadece suçun mali konulan da içerdiği gerekçesiyle, suçluların iadesi talebini reddedemezler.

16. Talepte bulunulan Taraf Devlet, iadeyi reddetmeden önce, gerektiğinde, görüşlerini sunmak ve iddialarına ilişkin bilgi sağlamak için kendisine geniş imkan tanımak amacıyla talepte bulunan Taraf Devletle istişare edecektir.

17. Taraf Devletler, iadenin sağlanması veya etkinliğinin artırılması için, ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler yapmak için çaba harcayacaklardır.

Madde 17

Hükümlülerin Nakli

Taraf Devletler, bu Sözleşmede yer alan suçlar nedeniyle hapse mahkum olmuş veya diğer hürriyeti bağlayıcı cezalara çarptırılmış kişilerin, cezalarını tamamlamak üzere, kendi ülkelerine nakline ilişkin ikili veya çok taraflı anlaşmalara veya düzenlemelere girmeyi göz önünde bulundurlar.

Madde 18

Karşılıklı Adli Yardım

1 . Taraf Devletler; 3. maddede öngörüldüğü üzere, bu Sözleşmede yer alan suçlara ilişkin soruşturmalarda, kovuşturmalarda ve yargı işlemlerinde birbirlerine en geniş ölçüde karşılıklı adli yardımı sağlayacaklar ve talepte bulunan Taraf Devletin, 3. Maddenin I (a) veya (b) fıkrasında belirtilen suçlar, bu suçların mağdurları, gelirleri, tanıkları, araçları veya delillerinin, talepte bulunulan Taraf Devlette olması ve suça örgütlü bir suç grubunun karışması dahil, mahiyetleri itibariyle sınıraşan suçlar olduklarından şüphelenmek için makul nedenler görmesi halinde, birbirlerine karşılıklılık esasına göre aynı şekilde yardım edeceklerdir.

2. Bu Sözleşmenin 10. maddesi uyarınca bir tüzel kişinin talepte bulunan Taraf Devlette sorumlu tutulabileceği suçlarla ilgili soruşturma, kovuşturma ve yargı işlemleri bakımından, talepte* bulunulan Taraf Devletin ilgili yasaları, antlaşmaları, anlaşmaları ve düzenlemelerine göre, karşılıklı adli yardım mümkün olan en geniş ölçüde sağlanacaktır.

3. Bu madde uyarınca sağlanacak karşılıklı adli yardım, aşağıdaki amaçlardan herhangi birisi için talep edilebilir:

- (a) Delil toplamak veya kişilerin ifadesini almak;
- (b) Adli belgelerin tebliğini sağlamak;
- (c) Arama, el koyma ve dondurma işlemlerini yerine getirmek;
- (d) Eşya ve yer incelemesi yapmak;
- (e) Bilgileri, delil olabilecek şeyleri ve bilirkişi görüşlerini temin etmek;
- (f) Resmi daire, banka, şirket veya ticaret kayıtları ve mali kayıtlar dahil, ilgili belge ve kayıtların asıllarını veya onaylı kopyalarını temin etmek;
- (g) Delil temin etme amacıyla suç gelirlerinin, malvarlığının, araç-gereçlerin ve diğer şeylerin tespiti ve takibi;

(h) Kişilerin, talepte bulunan Taraf Devlette gönüllü olarak mahkeme huzuruna çıkmalarını kolaylaştırmak;

(i) Talepte bulunulan Taraf Devletin iç hukukuna aykırı olmayan diğer her türlü yardımı sağlamak.

4. Bir Taraf Devletin yetkili makamları, iç hukuka uygun olmak kaydıyla, önceden bir talep olmaksızın, bu tür bilgilerin soruşturmaları ve yargılamayı yürütmeye veya başarılı bir biçimde sonuçlandırmada diğer bir Taraf Devletin makamlarına yardımcı olacağına veya bunların o Taraf Devletçe bu Sözleşmeye istinaden bir talep yapılmasıyla sonuçlanacağına inandıkları takdirde, suç teşkil eden konulara ilişkin bilgileri anılan Taraf Devletin yetkili iletebilirler.

5. Bu maddenin 4. fıkrasına dayanılarak bilgi iletilmesi, bilgiyi temin eden yetkili makamların bulunduğu Devletteki soruşturma ve yargılamalara hanel getirmez. Bilgiyi alan yetkili makamlar anılan bilginin gizli kalması talebine veya kullanımındaki sınırlamalara geçici bir süre dahi olsa uyacaklardır. Bununla beraber, bu durum, bilgiyi alan Taraf Devleti, sanığın suçsuzluğunu gösterecek bilgileri kendi yargılama süreci sırasında açıklamaktan alıkoymayacaktır. Böyle bir durumda, bilginin açıklanmasından önce, bilgiyi alan Taraf Devlet, bilgiyi veren Taraf Devlete bildirimde bulunacak ve talebi halinde, bilgiyi veren Taraf Devletle danışmada bulunacaktır. Önceden bildirişiminin mümkün olmadığı istisnai durumlarda, bilgiyi alan Taraf Devlet, açıklamanın yapıldığını, bilgiyi veren Taraf Devlete gecikme olmaksızın bildirecektir.

6. Bu maddenin hükümleri, karşılıklı yardımı tamamen veya kısmen düzenleyen veya düzenleyecek olan başka herhangi bir ikili veya çok taraflı antlaşmadan kaynaklanan yükümlülükleri etkilemeyecektir.

7. Eğer sözkonusu Taraf Devletler bir karşılıklı adli yardım antlaşmasıyla bağlı değillerse, bu maddeye dayanarak yapılan taleplerde, bu maddenin 9 ila 29 uncu fıkraları uygulanacaktır. Taraf Devletler bu tür bir antlaşmayla bağlı iseler, anılan Devletler bu maddenin 9 ila 29 uncu fıkralarını uygulamaya karar vermedikçe, o antlaşmanın ilgili hükümleri uygulanacaktır. İşbirliğini kolaylaştıracak ise, Taraf Devletlerin bu fıkraları uygulamaları kuvvetle teşvik edilir.

8. Taraf Devletler, banka gizliliği gerekçesiyle, bu maddeye istinaden karşılıklı adli yardımda bulunmayı reddedemezler.

9. Taraf Devletler, talep konusu eylemin her iki taraf bakımından da suç sayılmaması gerekçesiyle, bu maddeye istinaden karşılıklı adli yardımda bulunmayı reddedebilirler. Bununla beraber, talepte bulunulan Taraf Devlet, eylemin kendi iç hukukuna göre bir suç teşkil etmemesi halinde dahi, uygun gördüğünde, kendi takdir ettiği ölçüde yardım sağlayabilir.

10. Bir Taraf Devletin ülkesinde tutuklu veya cezasını çekmekte olan bir kişi, teşhis, tanıklık veya başka suretle bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin soruşturma, kovuşturma veya yargısal işlemler için delil toplamada yardım sağlamak amaçlarıyla başka bir Taraf Devlette bulunması talep edildiğinde, aşağıdaki koşullar sağlandığı takdirde nakledilebilir:

- (a) Kişi, bilerek ve özgürce rıza gösterirse;
- (b) Her iki Taraf Devletin yetkili makamları, anılan Taraf Devletlerin uygun gördüğü koşullarla mutabık kalırlarsa;

11. Bu maddenin 10. fıkrasının uygulanması bakımından:

- (a) Nakledilecek kişinin bulunduğu Taraf Devlet başka türlü talep etmedikçe veya müsaade etmedikçe, kişinin nakledileceği Taraf Devlet, nakledilen kişiyi gözaltında tutmaya yetkili ve tutmakla yükümlüdür;
- (b) Her iki Taraf Devletin yetkili makamlarınca önceden veya herhangi bir şekilde kararlaştırıldığı üzere, kişinin nakledildiği Taraf Devlet, kişiyi gönderen Taraf Devlete geri teslim etme yükümlülüğünü gecikmeksizin yerine getirecektir;
- (c) Kişinin nakledildiği Taraf Devlet, gönderen Taraf Devletten kişinin geri teslimi için yeni bir suçluların iadesi süreci başlatmasını talep edemeyecektir.
- (d) Nakledilen kişinin, nakledildiği Taraf Devlette gözaltında geçirdiği süreler, gönderen Devlette çekmesi gereken cezadan indirilecektir.

12. Bu maddenin 10. ve 11. Fıkralarına uygun olarak, kişinin nakledildiği bir Taraf Devlet kabul etmedikçe, nakledilen kişi, vatandaşlığına bakılmaksızın, gönderen Devletin ülkesinden ayrılışından evvelki eylemleri, ihmalleri veya mahkumiyetleriyle ilgili olarak, nakledileceği Devletin ülkesinde kanuni takibe maruz bırakılamayacak, gözaltına alınamayacak veya şahsi hürriyeti bağlayıcı herhangi bir sınırlamaya tabi tutulamayacaktır. •

13. Her Taraf Devlet, karşılıklı adli yardım taleplerini yerine getirmek veya yerine getirilmesi için yetkili makamlara iletme üzere, bu talepleri kabul etme sorumluluğuna yetkisine sahip merkezi bir makam belirleyecektir. Bir Taraf Devletin karşılıklı adli yardım talepleri için yetkili makamı belirleyecektir. Bir Taraf Devletin karşılıklı adli yardım talepleri için yetkili makamı belirleyecektir.

ilişkin ayrı bir sisteminin olduğu özel bir bölge veya toprağı olması halinde, o bölge veya toprak için aynı işleve sahip ayrı bir merkezi makam belirleyebilir. Merkezi makamlar, alınan taleplerin süratli ve uygun bir biçimde yerine getirilmesini veya iletilmesini sağlayacaklardır. Merkezi makam, talebi yerine getirilmek üzere, yetkili bir makama iletmesi halinde, talebin, yetkili makam tarafından, hızlı ve uygun bir biçimde yerine getirilmesini teşvik edecektir. Bu amaçla belirlenen merkezi makam, her Taraf Devletin bu Sözleşmeye ilişkin onaylama, kabul

veya uygun bulma veya katılım belgelerini tevdii sırasında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirilecektir. Karşılıklı adli yardım talepleri ve buna ilişkin herhangi bir yazışma Taraf Devletlerce belirlenmiş merkezi makamlara iletilecektir. Bu gereklilik, bir Taraf Devletin, bu taleplerin ve yazışmaların kendisine diplomatik kanallarla ve acil durumlarda, Taraf Devletlerin kararlaştırdıkları hallerde, mümkünse Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (Interpol) kanalıyla ulaştırılmasını isteme hakkına halel getirmeyecektir.

14. Talepler yazılı veya, mümkünse yazılı kayıt sağlayan herhangi bir yolla, talepte bulunulan Devletin kabul edebileceği bir dilde ve o Devletin, bildirim sahne olup olmadığını tespit edebileceği koşullar altında yapılacaktır. Taraf Devletlerin her biri için kabul edilebilir olan dil veya diller, bu Sözleşmeye ilişkin onaylama, kabul veya uygun bulma veya katılım belgelerinin tevdii sırasında Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirilecektir. Acil durumlarda ve Taraf Devletlerce kararlaştırıldığı takdirde, talepler sözlü olarak yapılabilir, ancak derhal yazılı olarak teyid edilecektir.

15. Karşılıklı adli yardım için olan bir talep şunları içerir:

(a) Talebi yapan makamın adı;

(b) Talebin ilgili olduğu soruşturma, kovuşturma veya yargı işlemlerinin konusu ve mahiyeti ve soruşturmayı, kovuşturmayı ve yargı işlemlerini yürüten makamın adı ve görevleri;

(c) Adli belgelerin tebliği amacıyla yapılanların dışındaki taleplerde, ilgili olayların bir özeti;

(d) İstenen yardımın tanımı ve talepte bulunan Taraf Devletin uyulmasını istediği özel bir usulün açıklaması;

(e) Mümkün olduğu takdirde, ilgili herhangi bir kişinin kimliği, yeri ve uyruğu; ve

(f) Delilin, bilginin veya işlemin hangi amaçla istendiği.

16. Talepte bulunulan Taraf Devlet, talebin kendi iç hukukuna uygun olarak yerine getirilmesi için, gerekli gördüğünde, veya talebin ifasına kolaylık sağlayabileceği durumlarda, ek bilgi talep edebilir.

17. Bir talep, talepte bulunulan Taraf Devletin iç hukukuna göre ve bu hukuka aykırılık teşkil etmediği ölçüde ve mümkün olduğunca talepte belirtilen usullere uygun olarak yerine getirilecektir.

18. Mümkün olduğu ve iç hukukun temel ilkeleriyle uyumlu olduğu her durumda, bir kişi bir Taraf Devletin ülkesinde bulunduğu ve bu kişinin diğer Taraf Devletin adli

makamları tarafından tanık veya uzman olarak dinlenmesi gerektiğinde, eğer sözkonusu kişinin talepte bulunan Taraf Devletin ülkesinde şahsen hazır bulunması mümkün veya arzulanan bir durum değilse, talepte bulunulan Taraf Devlet, diğerinin talebi üzerine, dinlemenin video konferansı ile yapılmasına izin verebilir. Taraf Devletler, dinlemenin talepte bulunan Taraf Devletin yargısal makamları tarafından yürütülmesine ve talepte bulunulan Taraf Devletin yargısal makamlarının katılmasına karar verebilirler. Talepte bulunan Taraf Devlet, talebe konu soruşturma, kovuşturma veya yargısal işlemler için talepte bulunulan Taraf Devlet tarafından verilen bilgiyi veya delili, talepte bulunulan Taraf Devletin önceden rızası olmaksızın, talepte belirtilen amaçlar dışında aktarmayacak veya kullanmayacaktır. Bu fıkradaki hiçbir hüküm, talepte bulunan Taraf Devleti sanığın lehine olan bilgi veya delili kendi yargı işlemleri sırasında açıklamaktan alıkoymayacaktır. Bu son durumda, talepte bulunan Taraf Devlet, açıklamadan önce, talepte bulunulan Taraf Devleti haberdar edecek ve talep halinde danışmada bulunacaktır. Önceden haber verme olanağı bulunmayan istisnai durumlarda, talepte bulunan Taraf Devlet, talepte bulunulan Taraf Devleti gecikmeksizin açıklama hakkında bilgilendirecektir.

19. Talepte bulunan Taraf Devlet, talepte bulunulan Taraf Devletten, talebin yerine getirilmesi bakımından zorunlu olmadığı ölçüde, yapılan talebin ve içeriğinin gizli tutulmasını isteyebilir. Eğer talepte bulunulan Taraf Devlet gizlilik gerekliliğine uyamaz ise, talepte bulunan Taraf Devleti derhal bilgilendirecektir.

20. Karşılıklı adli yardım aşağıdaki durumlarda reddedilebilir:

(a) Talep, bu maddenin hükümlerine uygun bir biçimde yapılmaz ise;

(b) Talepte bulunulan Taraf Devlet, talebin yerine getirilmesinin, egemenliğine, güvenliğine, kamu düzenine veya diğer temel çıkarlarına zarar verebileceği kanaatinde ise;

(c) Talepte bulunulan Taraf Devletin makamları, kendi yetkileri çerçevesinde soruşturma, kovuşturma veya yargı işlemleri veya davaya konu olması halinde, benzer herhangi bir suça ilişkin olarak talep edilen işlemin yerine getirilmesinden kendi Devletlerinin iç hukukuna göre men edilmiş ise;

(d) Talebin kabul edilmesi, talepte bulunan Taraf Devletin karşılıklı adli yardıma ilişkin yasal sistemine aykırı ise.

22. Taraf Devletler, karşılıklı adli yardım için yapılmış bir talebi sadece suçun mali konulan da içerdiği gerekçesiyle reddedemezler.

23. Karşılıklı adli yardıma ilişkin herhangi bir red için gerekçe gösterilecektir.

24. Talepte bulunulan Taraf Devlet karşılıklı adli yardım talebini mümkün olan en kısa sürede yerine getirecek ve gerekçeleri tercihen talepte yer alacak şekilde talepte

bulunan Taraf Devletçe belirtilen herhangi bir süreyi, mümkünse tam olarak göz önünde bulunduracaktır. Talepte bulunulan Taraf Devlet, talepte bulunan Taraf Devletin talebin yerine getirilmesindeki safhaları ve sonucu ile ilgili makul sorularına yanıt verecektir. Talepte bulunan Taraf Devlet, istenen yardıma gerek kalmadığı takdirde, talepte bulunulan Taraf Devlete durumu derhal bildirecektir.

25. Karşılıklı adli yardım, devam eden bir soruşturmayı, kovuşturmayı veya yargı işlemini olumsuz etkileyebileceği gerekçesiyle, talepte bulunulan Taraf Devletçe ertelenebilir.

26. Bu maddenin 21. fıkrasına istinaden bir talebi reddetmeden veya bu maddenin 25. fıkrasına istinaden talebin yerine getirilmesini ertelemeyen önce, talepte bulunulan Taraf Devlet, yardımı, gerekli gördüğü bazı kayıt ve koşullarla yerine getirip getirmemeyi değerlendirmek üzere talepte bulunan Taraf Devlete danışacaktır. Eğer talepte bulunan Taraf Devlet, bu şekildeki bir koşullu yardımı kabul ederse, bu koşullara uyacaktır.

27. Bu maddenin 12. fıkrasının uygulanmasına hâlel getirmeksizin, talepte bulunan Taraf Devletin isteği üzerine bir yargı sürecinde tanıklık etmeye veya talepte bulunan Taraf Devletin ülkesindeki bir soruşturmada, kovuşturmada veya adli takibatta yardıma rıza gösteren bir tanık, uzman veya başka bir kişi, talepte bulunulan Taraf Devletin ülkesi ayrılışından evvelki eylemleri, ihmalleri veya mahkumiyetleriyle ilgili olarak, talepte

Taraf Devletin ülkesinde kanuni takibe maruz bırakılamayacak, gözaltına alınamayacak veya şahsi hürriyeti bağlayıcı herhangi bir sınırlamaya tabi tutulamayacaktır. Bu tür bir güvence, bu tanık, uzman veya başka kişinin hazır bulunmasının adli makamlarca artık gerekli görülmediğinin resmen bildirildiği tarihten itibaren kesintisiz 15 gün veya Taraf Devletlerce kararlaştırılmış herhangi bir zaman dilimi zarfında ayrılma imkanına sahip olup da talepte bulunan Taraf Devletin ülkesinde kendi isteğiyle kaldığı veya bu ülkeyi terkettikten sonra kendi isteğiyle geri döndüğü takdirde sona erecektir.

28. Bir talep yerine getirilirken ortaya çıkan olağan masraflar, ilgili Taraf Devletlerce aksi kararlaştırılmadıkça, talepte bulunulan Taraf Devletçe karşılanacaktır. Eğer talebi yerine getirmek için önemli veya olağandışı masraflar gerekiyor veya gerekecekse, talebin hangi kayıt ve koşullarla yerine getirileceğini ve masrafların nasıl karşılanacağını belirlemek üzere, Taraf Devletler birbirleriyle danışmada bulunacaklardır.

29. Talepte bulunulan Taraf Devlet:

(a) Talepte bulunan Taraf Devlete kendi iç hukukuna göre kamuya açık olan kendi elindeki resmi kayıt, belge veya bilgilerin örneklerini verecektir;

(b) Kendi takdiriyle, tamamen, kısmen veya uygun gördüğü koşullara tabi olarak kendi iç hukukuna göre kamuya açık olmayan resmi kayıt, belge veya bilgilerin örneklerini talepte bulunan Taraf Devlete verebilir.

30. Gerekli hallerde Taraf Devletler, bu madde hükümlerinin amaçlarına hizmet edecek, bunların uygulanmasını sağlayacak veya bu hükümleri güçlendirecek ikili veya çok taraflı anlaşma veya düzenlemeler yapma olanaklarını değerlendireceklerdir.

Madde 19

Ortak Soruşturmalar

Taraf Devletler bir veya daha fazla Taraf Devlette soruşturma, kovuşturma veya adli takibat konusu olan meselelere ilişkin yetkili makamları vasıtasıyla ortak soruşturma mercileri oluşturmak amacıyla ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler yapmayı değerlendireceklerdir. Bu tür anlaşmaların veya düzenlemelerin mevcut olmaması halinde, ortak soruşturmalar her olay için ayrı ayrı yapılacak anlaşmalarla da yürütülebilir. İlgili Taraf Devletler, topraklarında bu tür bir soruşturmanın yürütüldüğü Taraf Devletin egemenliğine bütünüyle saygı göstereceklerdir.

Madde 20

Özel Soruşturma Yöntemleri

1. Her Taraf Devlet, kendi iç hukuk sisteminin temel ilkelerince cevaz verilmişse, imkanları ölçüsünde ve kendi iç hukukunca belirlenmiş koşullara göre, gerekli gördüğünde, örgütlü suçla etkin olarak mücadele etmek amacıyla, kendi topraklarında yetkili makamlar tarafından kontrollü teslimatın uygun şekilde kullanımı ve elektronik veya başka biçimlerde izleme veya gizli operasyonlar gibi diğer özel soruşturma yöntemlerinin kullanımına imkan verecek önlemleri alacaktır.

2. Bu Sözleşmede belirtilen suçların soruşturması bakımından, Taraf Devletler, gerektiğinde, uluslararası işbirliği kapsamındaki bu tür özel soruşturma yöntemleri kullanımı için, uygun ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler yapmayı

olunur. Bu tür anlaşmalar veya düzenlemeler devletlerin egemen eşitliği ilkesine bütünüyle uyularak yapılacak ve uygulanacak ve bu anlaşmaların veya düzenlemelerin hükümlerine kesinlikle uyularak yürütülecektir.

3. Bu maddenin 2. fıkrasında öngörülen türde bir anlaşma veya düzenlemenin mevcut olmaması halinde, uluslararası düzeydeki bu tür soruşturma yöntemlerinin kullanımına yönelik olarak her olay için ayrı ayrı karar alınacak; gerektiğinde bu kararlarda, yargı yetkisinin ilgili Taraf Devletlerce kullanılmasına ilişkin mali düzenlemeler ve anlaşmalar da göz önünde tutulabilecektir.

4. Kontrollü teslimatın uluslararası düzeyde uygulanmasına yönelik kararlar, ilgili Taraf Devletlerin rızasıyla, malların tespiti ve dokunulmamış olarak veya tamamen veya kısmen yeri değiştirilmiş veya başka bir malın yerine konmuş olarak sevkiyatın devam etmesine izin verilmesi gibi yöntemleri içerebilir.

Madde 21

Ceza Yargılamasının Nakli

Taraf Devletler, bu Sözleşmede belirtilen suçların kovuşturulması için ceza yargılaması işlemlerinin birbirlerine nakli olanağını, naklin adaletin tecellisi bakımından yararlı görüldüğü durumlarda, özellikle birden fazla yargı yetkisinin söz konusu olduğu hallerde kovuşturmanın tek merkezde toplanması düşüncesiyle, göz önüne alacaklardır.

Madde 22

Sabıka Kayıtlarının Tesisi

Her Taraf Devlet, suç isnat edilen kişinin başka bir devletteki geçmiş herhangi bir mahkumiyetini, bu tür bir bilgiyi bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin ceza davalarında kullanmak amacıyla, uygun göreceği koşullar ve amaçlarla dikkate almak için gerekli olabilecek yasal düzenlemeleri yapabilir veya diğer önlemleri alabilir.

Madde 23

Adaletin Engellenmesinin Suç Haline Getirilmesi

Her Taraf Devlet, kasıtlı olarak işlenmeleri halinde aşağıdaki eylemlerin suç sayılmalarını sağlayacak yasal ve gerekli diğer önlemleri alacaktır:

(a) Bu Sözleşmede belirtilen suçların işlenmesine ilişkin davalarda gerçek dışı tanık ifadesi elde etmek veya tanıklığa veya delil sunulmasına müdahale etmek için fiili kuvvet kullanımı, tehdit veya sindirme veya haksız bir çıkarın vaadi, teklifi veya verilmesi;

Bu Sözleşmede belirtilen suçların işlenmesine ilişkin davalarda resmi görevlerin yargıç veya yasaları uygulayan memur tarafından yerine getirilmesine müdahale etmek için fiili kuvvet kullanımı, tehdit veya sindirme. Bu bentteki hiçbir husus, Taraf Devletlerin, diğer kamu görevlilerinin korunmasına yönelik yasal düzenleme yapma hakkını ortadan kaldırmayacaktır.

Madde 24

Tanıkların Korunması

1 . Her Taraf Devlet, ceza davalarında bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin ifade veren tanıklara, gerektiğinde, akrabalarına ve onların yakınları olan diğer kişilere yönelik olabilecek öç alma veya sindirmelere karşı etkin koruma sağlamak için imkanları dahilindeki gerekli önlemleri alacaktır.

2. Bu maddenin 1. fıkrasında öngörülen önlemler, yargılama usulünden kaynaklanan haklar dahil sanığın haklarına hanel getirmeksizin, aşağıdakileri içerebilir:

(a) Bu tür kişileri fiziksel olarak korumak için, ihtiyaca göre ve mümkün olduğu ölçüde onları başka yerlere yerleştirmek ve gerektiğinde, bu tür kişilerin kimlikleri ve buldukları yerlere ilişkin bilgilerin açıklanmaması veya bu bilgilerin açıklanmasına sınırlama getirilmesi gibi usuller tesis etmek;

(b) Tanığın beyanlarının video bağlantısı veya diğer uygun araçlar dahil, iletişim teknolojilerinden yararlanılarak alınması gibi tanıklığın, tanık güvenliğini garanti eden bir biçimde yapılmasına cevaz veren ispat kuralları tesis etmek.

3. Taraf Devletler, bu maddenin 1. fıkrasında sözedilen kişilerin başka yerlere yerleştirilmesi için, diğer Devletlerle anlaşmalar veya düzenlemeler yapmayı göz önünde bulunduracaklardır.

4. Bu madde hükümleri, tanıklık yapmaları halinde, mağdurlara da uygulanacaktır.

Madde 25

Mağdurlara Yardım ve Koruma Sağlanması

1 . Her Taraf Devlet, özellikle öç alma veya sindirme tehdidi olması halinde, bu Sözleşmede belirtilen suçların mağdurlarına yardım sağlamak ve onları korumak için imkanları dahilindeki gerekli önlemleri alacaktır.

2. Her Taraf Devlet, bu Sözleşmede belirtilen suçların mağdurlarının zararlarının tazmini veya diğer şekillerde telafisi için uygun usulleri tesis edecektir.

3 . Her Taraf Devlet, kendi iç hukukuna bağlı kalmak kaydıyla, savunma hakkına zarar vermeksizin ceza yargılamasının uygun aşamalarında failere karşı mağdurların görüş ve endişelerinin ifade edilmesine ve göz önünde bulundurulmasına olanak sağlayacaktır.

Madde 26

Yasa Uygulayıcı Makamlarla İşbirliğini İlerletmek İçin Alınan Önlemler

I . Her Taraf Devlet, örgütlü suç gruplarında yer alan veya daha önce yer almış kişileri aşağıdaki şekilde davranmaya teşvik etmek için gerekli önlemleri alacaktır:

(a) Yetkili makamlara soruşturmada ve delil toplamada yararlı olabilecek, aşağıdaki ve benzer hususlarda bilgi sağlamak:

(i) Örgütlü suç gruplarının kimliği, mahiyeti, oluşumu, yapısı, yeri veya faaliyetleri;

(ii) Uluslararası bağlantılar dahil, diğer örgütlü suç gruplarıyla bağlantılar;

(iii) Örgütlü suç gruplarının işlemiş olduğu veya işleyebilecekleri suçlar.

(b) Yetkili mercilere, örgütlü suç gruplarını kaynaklarından veya suç gelirlerinden yoksun bırakmaya yarayabilecek gerçek, somut yardım sağlamak.

2. Her Taraf Devlet, uygun durumlarda, bu Sözleşmede belirtilen bir suçun soruşturulması veya kovuşturulmasında önemli işbirliği sağlayan bir sanığın cezasının hafifletilmesine olanak sağlamayı değerlendirecektir.

3. Her Taraf Devlet, kendi iç hukukunun temel ilkelerine uygun olarak, bu Sözleşmede belirtilen bir suçun soruşturulması veya kovuşturulmasında önemli işbirliği sağlayan bir kişinin kovuşturmadan muaf tutulmasına olanak sağlamayı değerlendirecektir.

4. Bu tür kişilerin korunması bu Sözleşmenin 24. maddesinde öngörüldüğü şekilde sağlanacaktır.

5. Bu maddenin 1. fıkrasında sözedilen bir Taraf Devlette bulunan bir kişinin başka bir Taraf Devletin yetkili mercileriyle önemli ölçüde işbirliğinde bulunabileceği hallerde, ilgili Taraf Devletler, kendi iç hukuklarına uygun olarak, bu işbirliğinden yararlanacak olan Taraf Devletin, bu maddenin 2. ve 3. fıkralarında öngörülen hususları sağlamasına ilişkin anlaşmalar veya düzenlemeler yapmayı düşünebilirler.

Madde 27

Yasa Uygulamada İşbirliği

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmede belirtilen suçlarla mücadelede yasaların uygulanmasının sağlanmasına yönelik eylemlerin etkinliğini arttırmak için, ilgili iç yasal ve idari sistemleriyle uyum içinde, birbirleriyle yakın işbirliğinde bulunacaklardır. Her Taraf Devlet özellikle aşağıdaki hususlarda etkin önlemler alacaktır:

- (a) İlgili Taraf Devletlerin yetkili makamları, kurumlan ve kuruluşları arasında, gerektiğinde başka suç faaliyetleri ile bağlantılar dahil, bu Sözleşmede belirtilen suçların bütün yönlerine ilişkin güvenli ve hızlı bilgi alışverişini kolaylaştırmaya yönelik uygun görülebilecek iletişim kanalları kurmak ve bunları geliştirmek;
- (b) Bu Sözleşmede belirtilen suçlara ilişkin araştırmaların yapılmasında diğer Taraf Devletlerle aşağıdaki konularda işbirliğinde bulunmak;
- (i) Bu tür suçlara karıştığından şüphe edilen kişilerin kimlikleri, buldukları yer ve faaliyetleri veya diğer ilgili kişilerin yerleri;
- (ü) Bu tür suçlardan elde edilen suç geliri veya malvarlığının hareketleri;
- (iii) Bu tür suçların işlenmesinde kullanılmış veya kullanmaya yönelik malzeme, teçhizat veya diğer araç-gereçlerin hareketleri;
- (c) Uygun durumlarda, analiz veya soruşturma amaçlarıyla gereken maddelerden yeterli adet veya miktarlarda sağlamak;
- (d) İlgili Taraf Devletler arasında personel ve diğer uzmanların değişimini arttırmak ve ikili anlaşmalara veya düzenlemelere bağlı kalmak kaydıyla, irtibat görevlilerinin gönderilmesi dahil, yetkili makamlar, kurum ve kuruluşlar arasında eşgüdümün etkinliğini sağlamak;
- (e) Diğer Taraf Devletlerle, uygulanabildiği hallerde, örgütlü suç grupları tarafından kullanılan güzergahlar ve yöntemler veya sahte kimlik kullanımı, tahrif edilmiş veya sahte belgeler veya faaliyetlerini gizlemek için kullanılan diğer araçlar dahil, kullanılan özel yol ve yöntemlerle ilgili bilgi değişiminde bulunmak.
- (f) Bu Sözleşmede belirtilen suçların erken teşhis edilmesi amacıyla bilgi değişiminde bulunmak ve alınan idari önlemlerin ve alınan diğer uygun önlemlerin eşgüdümünü sağlamak.

2. Bu Sözleşmeye işlerlik kazandırmak amacıyla, Taraf Devletler, yasa uygulayıcı kuruluşlar arasında doğrudan işbirliği konusunda ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler yapmayı ve bu tür anlaşmaların veya düzenlemelerin mevcut olduğu durumlarda, bunları değiştirmeyi düşüneceklerdir. İlgili Taraf Devletler, aralarında bu tür anlaşmaların veya düzenlemelerin mevcut olmaması halinde, bu Sözleşmede belirtilen suçlarda bu Sözleşmeyi karşılıklı işbirliği için yasal dayanak olarak kabul edebilirler. Taraf Devletler, gereğine göre, yasa uygulayıcı kuruluştan arasında işbirliğini arttırmak için, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar dahil, anlaşmalardan veya düzenlemelerden tam anlamıyla yararlanılmasını temin edeceklerdir.

3. Taraf Devletler modern teknolojinin kullanılması yoluyla işlenmiş sınıraşan örgütlü suçlarla mücadele etmek amacıyla, olanakları dahilinde işbirliğinde bulunmak için çaba göstereceklerdir.

Madde 28

Örgütlü Suçun Mahiyetine İlişkin Bilgilerin Toplanması, Değişimi ve Analizi

1. Her Taraf Devlet, kendi ülkesindeki örgütlü suçlara kansan profesyonel grupların ve kullanılan teknolojilerin yanı sıra, örgütlü suç eğilimlerinin, örgütlü suç eylemlerinin meydana geldiği koşulların, bilimsel ve akademik topluluklarla danışılarak analizini değerlendirecektir.

2. Taraf Devletler, örgütlü suç faaliyetlerine ilişkin analitik uzmanlığı uluslararası ve bölgesel teşkilatlar aracılığıyla geliştirmeyi ve birbirleriyle paylaşmayı düşüneceklerdir. Bu amaçla, ortak tanımlamalar, standartlar ve metodolojiler geliştirilmeli ve gerektiği gibi uygulanmalıdır.

3. Her Taraf Devlet, örgütlü suçla mücadelede uyguladığı politikaları ve aldığı önlemleri izlemeyi ve bunların etkinlik ve verimliliğini değerlendirmeyi göz önünde bulunduracaktır.

Madde 29

Eğitim ve Teknik Yardım

1. Her Taraf Devlet, gerekli olduğu ölçüde, savcılar, sorgu hakimleri ve gümrük personeli ve bu Sözleşmede belirtilen suçların önlenmesinden, ortaya çıkarılmasından, kontrolünden sorumlu diğer personel dahil, yasa uygulayıcı personeli için özel eğitim programları başlatacak, yürütecek ve geliştirecektir. Bu tür programlar personelin başka ülkede veya kuruluşta görevlendirilmesini ve personel değişimlerini kapsayabilir. Bu tür programlar, iç hukuka uygun olduğu ölçüde ve özellikle aşağıdakileri içerecektir:

(a) Bu Sözleşmede belirtilen suçların önlenmesinde, ortaya çıkarılmasında ve kontrolünde kullanılan yöntemler; v Transit Devletlerdeki dahil, bu Sözleşmede belirtilen suçlara karışıklarından şüphe edilen kişiler tarafından kullanılan güzergahlar ve yöntemler ve bunlara karşı uygun önlemler;

- (b) Kaçak eşya dolaşımının izlenmesi;
- (c) Suç geliri, malvarlığı, malzeme, teçhizat veya diğer araç-gereçlerin hareketi ve kara para aklamada ve diğer mali suçlarda kullanılan yöntemlerin yanı sıra, bu tür gelirin, malvarlığının, malzeme, teçhizat veya diğer araç-gereçlerin nakli, saklanması veya görünümünün değiştirilmesi için kullanılan yöntemlerin ortaya çıkarılması ve izlenmesi;
- (d) Delil Toplanması;
- (e) Serbest ticaret bölgelerindeki ve serbest limanlardaki kontrol teknikleri;
- (f) Elektronik izleme, kontrollü teslimat ve gizli operasyonlar dahil, kanun uygulamada gerekli modern kanun uygulama teçhizat ve teknikleri;
- (h) Bilgisayarların, telekomünikasyon ağlarının veya modern teknolojinin diğer biçimlerinin kullanılması vasıtasıyla işlenen sınıraşan örgütlü suçla mücadelede kullanılan yöntemler; ve
- (i) Mağdurları ve tanıkları korumada kullanılan yöntemler.

2. Taraf Devletler, bu maddenin 1. fıkrasında sözedilen alanlardaki uzmanlığı paylaşmaya yönelik araştırma ve eğitim programlarının planlanmasında ve uygulanmasında birbirlerine yardım edecekler ve bu amaçla, uygun hallerde, işbirliğini ilerletmek ve transit devletlerin özel problemleri ve ihtiyaçları dahil, ortak sorunlar hakkındaki fikir alışverişini teşvik etmek için bölgesel ve uluslararası konferanslar ve seminerlerden yararlanacaklardır.

3. Taraf Devletler, iadeyi ve karşılıklı adli yardımı kolaylaştıracak eğitim ve teknik yardımları teşvik edeceklerdir. Bu tür eğitimler ve teknik yardımlar dil eğitimini, merkezi makamlarda veya konuyla ilgili diğer kuruluşlardaki personelin başka ülkede veya kurumda görevlendirilmesini veya değişimlerini kapsayabilir.

4. İkili ve çok taraflı anlaşmaların veya düzenlemelerin bulunması halinde, Taraf Devletler, gerekli olan ölçüde, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar içinde ve diğer ikili ve çok taraflı anlaşma veya düzenlemeler dahilinde, uygulama ve eğitim faaliyetlerini en üst seviyeye çıkarma çabalarını arttıracaklardır.

Madde 30

Diğer Önlemler: Sözleşmenin Ekonomik Kalkınma ve Teknik Yardım Yoluyla Uygulanması

1. Taraf Devletler, örgütlü suçun toplumun geneli üzerindeki ve özellikle sürdürülebilir kalkınma üzerindeki olumsuz etkilerini göz önünde tutarak, bu Sözleşmenin en uygun biçimde uygulanmasına olanak tanıyan önlemleri uluslararası işbirliği yoluyla, mümkün olan en geniş biçimde alacaklardır.

2. Taraf Devletler, mümkün olduğu ölçüde uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla ve birbirleriyle işbirliği içinde, aşağıdaki hususlar için somut çaba göstereceklerdir:

(a) Kalkınmakta olan ülkelerin sınıraşan örgütlü suçları önleme ve bu suçlarla mücadele yeteneğini arttırmak amacıyla, bu ülkelerle çeşitli seviyelerde işbirliğini arttırmak;

(b) Kalkınmakta olan ülkelerin sınıraşan örgütlü suçlarla etkin bir biçimde mücadele etmek için gösterdikleri çabalara desteklemek ve bu Sözleşmeyi başarılı bir biçimde uygulamalarına yardım etmek için, maddi ve aynı yardımı arttırmak;

(c) Kalkınmakta olan ülkelere ve ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkelere, bu Sözleşmenin uygulanmasındaki ihtiyaçlarının karşılanmasında teknik yardım sağlamak. Taraf Devletler, bu amaçla, Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın mali yardım düzenlemeleri çerçevesinde, özellikle bu amaç için belirlenmiş bir hesaba, yeterli ve düzenli olarak gönüllü katkılarda bulunmak için çaba göstereceklerdir. Taraf Devletler, ayrıca, kendi iç hukuklarına ve bu Sözleşmenin hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşme hükümleri uyarınca müsadere edilmiş suç gelirinin veya malvarlığının bu paraya tekabül eden değerinin bir yüzdesini, yukarıda sözedilen hesaba bağışlamayı özellikle değerlendirebileceklerdir;

(d) Diğer Taraf Devletleri ve mali kuruluşları, gerektiğinde, bu maddede öngörülen çabalara katılmaya, özellikle kalkınmakta olan ülkelerin bu Sözleşmenin amaçlarına ulaşmalarına yardım edebilmek için, onlara daha fazla eğitim programları ve modern teçhizat sağlamaya teşvik ve ikna etmek.

3. Bu önlemler, mümkün olduğu ölçüde, mevcut dış yardım taahhütlerine veya ikili, bölgesel veya uluslararası düzeydeki diğer mali işbirliği düzenlemelerine halel getirmeden alınacaktır.

4. Taraf Devletler, bu Sözleşme'de öngörülen uluslararası işbirliği ve sınıraşan örgütlü suçların önlenmesi, ortaya çıkarılması ve kontrolü için gerekli olan mali düzenlemelerin etkin olması düşüncesiyle, maddi ve lojistik yardım konusunda ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler yapabilirler.

Madde 31

Önleme

1. Taraf Devletler, sınıraşan örgütlü suçların önlenmesini amaçlayan ulusal projeleri geliştirmek, değerlendirmek, örnek uygulamaları ve politikaları oluşturmak ve ilerletmek için çaba gösterirler.

2. Taraf Devletler, iç hukuklarının temel ilkelerine uygun olarak, örgütlü suç gruplarının suç gelirleriyle yasal piyasalarda yeralmalarına yol açacak mevcut veya gelecekteki olasılıkları, uygun olan yasal, idari veya diğer önlemlerle azaltmaya çaba gösterirler. Bu önlemler aşağıdaki hususlar üzerinde odaklanmalıdır:

(a) Kanun uygulayıcı makamlar veya savcılar ile sanayi dahil, özel kuruluşlar arasında işbirliğinin güçlendirilmesi;

(b) İlgili meslek dalları, özellikle avukatlar, noterler, mali danışmanlar ve muhasebeciler için davranış kurallarını içeren yasalar gibi ilgili toplumsal ve özel kuruluşlarda dürüstlüğü korumak için öngörölmüş standartların ve usullerin gelişiminin teşvik edilmesi;

(c) Kamu mercileri tarafından açılan ihalelerin ve ticari faaliyet için sağlanan mali teşviklerin ve verilen ruhsatların, örgütlü suç grupları tarafından kötüye kullanılmalarının önlenmesi;

(d) Tüzel kişilerin örgütlü suç grupları tarafından kötüye kullanılmalarının önlenmesi; Bu önlemler aşağıdakileri kapsayabilir:

(i) Tüzel kişilerin kurulmasında, yönetiminde ve finansmanında yer alan tüzel veya gerçek kişiler hakkında kamu kayıtlarının tutulması;

(ii) Bu Sözleşme kapsamında bulunan suçlardan mahkum olmuş kişilerin, kendi hukukuna tabi olan tüzel kişilerin yöneticisi olarak faaliyette bulunmalarını mahkeme kararı veya herhangi bir uygun usulle makul bir süre için engelleme imkanının sağlanması;

(iii) Tüzel kişilerin yöneticisi olarak faaliyetten menedilmiş kişiler için ulusal düzeyde kayıt sistemi kurulması; ve

(iv) Bu fıkranın, (d), (i) ve (iii) bentlerinde belirtilen kayıtlarda yer alan bilgilerin diğer Taraf Devletlerin yetkili makamlarıyla değişimi;

3. Taraf Devletler, bu Sözleşmede belirtilen suçlardan mahkum olmuş kişilerin topluma yeniden kazandırılmalarına yardımcı olmak için çaba göstereceklerdir.

4. Taraf Devletler, örgütlü suç grupları tarafından kötüye kullanıma açık olup olmadıklarını tespit etmek amacıyla, mevcut mevzuatı ve idari uygulamaları belirli aralıklarla değerlendirmek için çaba göstereceklerdir.

5. Taraf Devletler, sınıraşan örgütlü suçların varlığı, nedenleri, ağırlığı ve yarattığı tehdit konusunda toplumu bilgilendirmek için çaba göstereceklerdir. Bu bilgiler, uygun hallerde, kitle iletişim aracılığıyla yayılacak ve toplumun, bu tür suçları önlemeye ve bu tür suçlarla mücadeleye katılımını teşvik etmek için alınan önlemleri içerecektir.

6. Her Taraf Devlet, sınıraşan örgütlü suçları önlemek için alınan önlemlerin geliştirilmesinde diğer Taraf Devletlere yardım edebilecek makamının veya makamlarının isim ve adresini Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne bildirecektir.

7. Taraf Devletler, bu maddede sözedilen önlemlerin teşvikinde ve geliştirilmesinde birbirleriyle ve ilgili uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla gerektiğinde ortak çalışma yapacaklardır. Buna, sınıraşan örgütlü suçların önlenmesini amaçlayan, toplumun marjinal kesimlerinde sınıraşan örgütlü suç faaliyetlerine karşı zafiyet yaratan koşulların iyileştirilmesi gibi uluslararası projelere katılım da dahildir.

Madde 32

Taraflar Konferansı

1. Taraf Devletlerin örgütlü suçla mücadeledeki kapasitelerini arttırmak ve bu Sözleşmenin uygulanmasını teşvik etmek ve gözden geçirmek için, Taraflar Konferansı kurulur.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Taraflar Konferansı'm, bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesini takiben en geç bir yıl içinde toplayacaktır. Taraflar Konferansı, (bu faaliyetlerin yürütülmesinden doğan harcamaların ödenmesine ilişkin kurallar dahil) usul kurallarını ve bu maddenin 3. ve 4. fıkralarında öngörülen faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin kuralları belirleyecektir.

3. Taraflar Konferansı, aşağıdaki hususlar da dahil olmak üzere, bu maddenin 1. fıkrasında bahsedilen amaçlara ulaşmak için gerekli düzenlemeler üzerinde anlaşmaya varacaktır:

(a) Bu Sözleşme'nin 29, 30 ve 31. maddelerine göre Taraf Devletlerce yürütülen faaliyetlere, gönüllü katkıların toplanmasını teşvik etmek dahil, kolaylık sağlamak;

(b) Taraf Devletler arasında, sınıraşan örgütlü suçların işleniş şekilleri ve eğilimleri hakkında ve bu suçlarla mücadeledeki başarılı uygulamalar konusunda bilgi değişimini kolaylaştırmak;

(c) İlgili uluslararası ve bölgesel kuruluşlarla ve sivil toplum örgütleriyle işbirliğinde bulunmak;

(d) Bu Sözleşmenin uygulamasının belirli aralıklarla gözden geçirilmesi;

(e) Bu Sözleşmenin ve uygulamasının geliştirilmesi için tavsiyelerde bulunmak.

4. Bu maddenin 3 (d) ve (e) bentlerinin amaçları bakımından, Taraflar Konferansı, bu Sözleşmenin uygulanmasında alınan önlemlere ve uygulamada karşılaşılan güçlüklerle ilişkin bilgi birikimini, Taraflarca temin edilen bilgiler ve Taraflar Konferansı'nca tesis edilmiş olabilecek tamamlayıcı gözden geçirme mekanizmaları vasıtasıyla elde edecektir.

5. Her Taraf Devlet, bu Sözleşmeyi uygulamak için alınan yasal ve- idari önlemlerin yanı sıra, programları, planları ve uygulamaları hakkındaki bilgileri Taraflar Konferansı'na, Taraflar Konferansı'nca istendiği şekilde temin edecektir.

Madde 33

Sekretarya

1. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Taraflar Konferansı'na gereken sekretarya hizmetlerini sağlayacaktır.

2. Sekretarya:

(a) Taraflar Konferansı'na, bu Sözleşmenin 32. maddesinde belirtilen faaliyetleri yürütmesinde yardımcı olacak ve Taraflar Konferansı'nın oturumları için düzenlemeleri ve gerekli hizmetleri sağlayacaktır;

(b) Talep üzerine, Taraf Devletlere, bu Sözleşmenin 32. maddesinin 5. fıkrasında öngörüldüğü gibi, Taraflar Konferansı'na bilgi temin edilmesinde yardım edecek ve;

(c) İlgili uluslararası ve bölgesel kuruluşların sekretaryalarıyla gerekli eşgüdümü sağlayacaktır.

Madde 34

Sözleşmenin uygulanması

1. Her Taraf Devlet, kendi iç hukukunun temel ilkelerine uygun olarak, bu Sözleşmedeki yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlamak için yasal ve idari önlemler dahil gereken önlemleri alacaktır.

2. Bu Sözleşme'nin 5. maddesinin örgütlü bir suç grubunun varlığını gerekli saydığı haller hariç, bu Sözleşme'nin 5, 6, 8 ve 23. maddelerinde belirtilen suçlar, bu Sözleşme'nin 3. maddesinin 1. fıkrasında yer aldığı şekilde örgütlü bir suç grubunun karışmasından veya suçun. sınıraşan niteliğinden bağımsız olarak, her Taraf Devletin iç hukukunda suç haline getirilecektir.

3. Her Taraf Devlet, sınıraşan örgütlü suçları önlemek ve onlarla mücadele etmek için bu Sözleşmeyle sağlananlardan daha sıkı ve ağır önlemleri alabilir.

Madde 35

Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmenin yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin uyuşmazlıkları müzakere yoluyla çözmek için çaba göstereceklerdir.

2. Makul bir zaman içerisinde müzakere yoluyla çözülemeyen iki veya daha fazla Taraf Devlet arasında bu Sözleşmenin yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin herhangi bir uyuşmazlık, bu Taraf Devletlerden birinin talebi üzerine, tahkime götürülecektir. Eğer tahkim talebinin yapıldığı tarihten itibaren 6 ay içerisinde, Taraf Devletler, tahkime dair düzenlemelerde anlaşamazlarsa, bu Taraf Devletlerden herhangi biri uyuşmazlığı, Divan'ın Statüsü'ne uygun bir taleple, Uluslararası Adalet Divanı'na götürebilir.

3. Her Taraf Devlet, bu Sözleşmeye ilişkin imzalama, onaylama, kabul veya uygun bulma veya katılım sırasında, kendisini bu maddenin 2. fıkrasıyla bağlı saymadığını beyan edebilir. Diğer Taraf Devletler, böyle bir çekince koyan herhangi bir Taraf Devlete karşı bu maddenin 2. fıkrasıyla bağlı olmayacaklardır.

4. Bu maddenin 3. fıkrası uyarınca çekince koymuş herhangi bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne bildirmek suretiyle, bu çekinceyi her zaman kaldırabilir.

Madde 36

İmza, Onay, Kabul, Uygun bulma ve Katılım

1. Bu Sözleşme, 12-15 Aralık 2000 tarihleri arasında İtalya'nın Palermo kentinde ve ondan sonra da 12 Aralık 2002 tarihine kadar New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde bütün devletlerin imzasına açık kalacaktır.

2. Bu Sözleşme, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca, üyelerinden en az bir devletin bu Sözleşmeyi imzalaması halinde, bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının imzasına da açık olacaktır.

3. Bu Sözleşme, onaylamaya, kabule veya uygun bulmaya tabidir. Onaylama, kabul veya uygun bulma belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir. Bir bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı, üye devletlerinden en az biri aynı işlemi yaptığı takdirde, onaylama, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi edebilir. Onaylama, kabul veya uygun bulma belgesinde bu tür bir teşkilat, bu Sözleşmeyle düzenlenen konulara ilişkin

yetkilerinin sınırını beyan edecektir. Bu tür bir teşkilat yetkilerinin kapsamına ilişkin herhangi bir değişikliği de saklayıcıya bildirecektir.

4. Bu Sözleşme herhangi bir devletin veya üyesi devletlerden en az birinin bu Sözleşmeye taraf olduğu herhangi bir bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatının katılımına açıktır. Katılım belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir. Katılımı sırasında, bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatı bu sözleşmeyle düzenlenen konulara ilişkin yetkilerinin sınırını beyan edecektir. Bu tür bir teşkilat yetkilerinin kapsamına ilişkin herhangi bir değişikliği de saklayıcıya bildirecektir.

Madde 37

Protokollerle İlişki

1. Bu Sözleşmeye bir veya daha fazla protokol eklenebilir. Bir protokole taraf olabilmek için, bir devletin veya bölgesel bir ekonomik bütünleşme örgütünün bu Sözleşmeye de taraf olması gerekir.

2. Bu Sözleşmeye Taraf bir Devlet bir Protokol'e hükümleri uyarınca ayrıca taraf olmadıkça onunla bağlı olmaz.

3. Bu Sözleşmeye ek herhangi bir protokol, protokolün amacı dikkate alınarak, bu Sözleşmeyle birlikte yorumlanacaktır.

Madde 38 Yürürlüğe Giriş

1. Bu Sözleşme, kırkıncı onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecektir. Bu fıkranın amaçları bakımından, bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatı tarafından tevdi edilmiş herhangi bir belge, bu tür teşkilatlara üye devletler tarafından tevdi edilenlere ilave olarak sayılmayacaktır.

2. Bu Sözleşme'ye ilişkin kırkıncı onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerinin tevdiinden sonra, Sözleşme'yi onaylayan, kabul eden, uygun bulan ve Sözleşme'ye katılan her Taraf Devlet ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı bakımından, bu Sözleşme ilgili belgenin tevdiini izleyen 30. gün yürürlüğe girecektir.

Madde 39 Değişiklikler

1. Bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesini takip eden beşinci yılın dolmasından itibaren, bir Taraf Devlet, değişiklik önerisinde bulunabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yazılı olarak sunabilir, Genel Sekreter bunun üzerine, değişiklik önerisini Taraf Devletlere ve Taraflar Konferansı'na, önerilerin görüşülmesi ve karara bağlanması amacıyla iletacaktır. Taraflar Konferansı her bir değişiklik üzerinde görüşbirliğine varabilmek için her

türlü çabayı gösterecektir. Eğer, görüşbirliğine yönelik bütün çabalar tükenmiş ve anlaşmaya varılamamışsa, değişikliğin benimsenmesi için son çare olarak, Taraflar Konferansı toplantısında hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin üçte iki oy çokluğu aranacaktır.

2. Bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlan , kendi yetkileri dahilindeki konularda, bu maddedeki oy haklanın, bu Sözleşmeye taraf olan kendi üyesi devletlerin sayısına eşit sayıda oyla kullanacaklardır. Bu tür bir teşkilata üye devletler kendi oy haklanın kullandıktan takdirde teşkilat oy kullanamayacak; teşkilatın oy hakkını kullanması halinde üye devletler ayrıca oy haklanın kullanamayacaklardır.

3. Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca benimsenen bir değişiklik, Taraf Devletlerce, onaya, kabule veya uygun bulmaya tabidir.

4. Taraf bir Devlet açısından, bu maddenin I. fıkrası uyarınca benimsenen bir değişiklik, bu tür bir değişikliğe ilişkin onaylama, kabul veya uygun bulma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edildiği tarihten itibaren doksın gün sonra yürürlüğe girecektir.

5. Yürürlüğe giren bir değişiklik bu değişiklikle bağlı olduğunu açıkça bildiren Taraf Devletler açısından bağlayıcı olacaktır. Diğer Taraf Devletler ise bu Sözleşmenin hükümleriyle ve daha önce onaylamış, kabul etmiş veya uygun bulmuş oldukları herhangi bir değişiklik ile bağlı kalmaya devam edeceklerdir.

Madde 40

Çekilme

1 . Taraf bir Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yapacağı yazılı bir bildirimle bu Sözleşme'den çekilebilir. Çekilme, bildirim Genel Sekreter tarafından alınmasından bir yıl sonra geçerli olacaktır.

2. Bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatının bu Sözleşmeye taraf olma durumu, teşkilatın üyesi bütün devletlerin Sözleşmeden çekilmeleri halinde sona erecektir.

3. Bu maddenin L fıkrası uyarınca bu Sözleşmeden çekilme, bu Sözleşmeye ekli bütün protokollerden de çekilme sonucunu doğuracaktır.

Madde 41

Saklayıcı ve Kullanılacak Diller

1 . Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Sözleşmenin saklayıcısı tayin edilmiştir.

2. Bu Sözleşmenin, Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinlerinin eşit derecede geçerli olduğu özgün metni Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nce saklanır.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, hükümetleri tarafından usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş aşağıda imzalan bulunan temsilciler, bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

**SINIRAŞAN ÖRGÜTLÜ SUÇLARA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER
SÖZLEŞMESİNE EK İNSAN TİCARETİNİN, ÖZELLİKLE KADIN VE ÇOCUK
TİCARETİNİN ÖNLENMESİNE, DURDURULMASINA VE
CEZALANDIRILMASINA İLİŞKİN PROTOKOL**

Giriş

Bu Protokole Taraf Devletler,

İnsan ticaretini, özellikle kadın ve çocuk ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek için atılacak etkin adımların kaynak, transit ve hedef ülkelerde insan tacirlerinin cezalandırılması ve bu ticaretin mağdurlarının uluslararası düzeyde tanınmış insan haklarının korunması dahil, önlemler içeren kapsamlı bir uluslararası yaklaşım gerektirdiğini *beyan ederek,*

İnsanların, özellikle kadınların ve çocukların istismarıyla mücadele etmek için kuralları ve uygulanabilir önlemleri içeren çeşitli uluslararası belgelerin bulunmasına rağmen, insan ticaretini tüm yönleriyle ele alan evrensel bir düzenlemenin mevcut olmadığı gerçeğini *gözönünde tutarak,*

Bu tür bir düzenlemenin olmaması halinde, insan ticaretine karşı savunmasız durumdaki kişilerin yeterli derecede korunmayacaklarından *endişe duyarak,*

Sınır aşan örgütlü suçlara karşı kapsamlı bir uluslararası sözleşmenin ayrıntılı bir şekilde hazırlanması ve diğerlerinin yanı sıra, kadın ve çocuk ticaretini ele alan uluslararası bir belgenin ayrıntılı olarak hazırlanmasını görüşmek amacıyla, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun açık katılımlı hükümetlerarası bir ad-hoc komite kurulmasına karar verdiği, 9 Aralık 1998 tarih ve 53/111 sayılı Genel Kurul kararını *hatırlayarak,*

Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine, insan ticaretinin, özellikle kadın ve çocuk ticaretinin önlenmesi, durdurulması ve cezalandırılması için uluslararası bir belgenin eklenmesinin bu suçu önlemede ve bu suçla mücadelede faydalı olacağına *kanaat getirerek,*

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

I. Genel hükümler

Madde 1

Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'yle ilişkisi

1. Bu Protokol, Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne ektir. Bu Protokol Sözleşme'yle birlikte yorumlanacaktır.

2. Bu Protokol'de aksine hüküm bulunmadıkça, Sözleşme'de yer alan hükümler bu Protokol için de geçerli olacaktır.

3. Bu Protokol'un 5. maddesinde belirtilen suçlar, Sözleşme uyarınca belirlenmiş suçlar olarak kabul edilecektir.

Madde 2

Amaç

Bu Protokol'un amaçları şunlardır:

(a) Kadın ve çocuklara özel önem verilerek, insan ticaretini önlemek ve mücadele etmek,

(b) Bu tür ticaretin mağdurlarını, onların insan haklarına bütünüyle saygı göstererek korumak ve onlara yardım etmek,

(c) Bu amaçlara erişebilmek için Taraf Devletler arasındaki işbirliğini geliştirmek.

Madde 3 Tanımlar

Bu Protokol'un amaçları bakımından:

(a) "İnsan ticareti", kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhuşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir.

(b) İnsan ticaretinin (a) bendinde belirtilen yöntemlerden herhangi biriyle yapılmış olması halinde, mağdurun bu istismara razı olup olmaması durumu değiştirmeyecektir.

(c) Bu maddenin (a) bendinde öngörülen yöntemlerden herhangi birini içermese bile, çocuğun istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması "insan ticareti" olarak kabul edilecektir.

(d) Onsekiz yaşının altındaki herkes "çocuk" kabul edilecektir.

Madde 4 Kapsam

Bu Protokol, metinde başka türlü belirtilmedikçe, mahiyetleri itibariyle sınır aşan nitelikte oldukları ve suça örgütlü bir suç grubu karıştığı takdirde, bu Protokol'un 5. maddesinde belirtilen suçların önlenmesi, soruşturulması ve kovuşturulmasında ve suç mağdurlarının korunmasında uygulanır.

Madde 5 Suç haline getirme

1. Her Taraf Devlet bu Protokol'un 3. maddesinde belirtilen eylemlerin kasten gerçekleştirilmesi halinde cezalandırılmalarını teminen gerekli yasal ve diğer önlemleri alacaktır.

2. Her Taraf Devlet, aşağıdaki eylemlerin de suç sayılmaları için gerekli yasal ve diğer önlemleri alacaktır:

(a) Kendi hukuk sisteminin temel kavramlarına bağlı kalmak kaydıyla, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca ihdas edilen bir suçun işlenmesine teşebbüs edilmesi,

(b) Bu maddenin 1. Fıkrası uyarınca tesis edilen bir suça, suç ortağı olarak iştirak edilmesi,

(c) Bu maddenin 1. Fıkrası uyarınca ihdas edilen bir suçu işlemek için başkalarının örgütlenmesi veya suça teşvik edilmesi.

II. İnsan ticareti mağdurlarının korunması

Madde 6

İnsan ticareti mağdurlarına yönelik yardım ve koruma

1. Uygun hallerde ve kendi iç hukukunun elverdiği ölçüde, her Taraf Devlet, diğer önlemlerin yanı sıra, insan ticaretine ilişkin yargılama işlemlerini gizli yürüterek insan ticareti mağdurlarının özel hayatlarını ve kimliklerini koruyacaktır.

2. Her Taraf Devlet, uygun hallerde, kendi iç hukukî veya idarî sisteminin insan ticareti mağdurları lehine aşağıdaki olanakları içermesini sağlayacaktır:

a) İlgili yargısal ve idarî işlemler hakkında bilgi,

b) Ceza yargılamasının uygun aşamalarında mağdurun görüş ve endişelerinin, sanıkların savunma haklarına engel olmayacak şekilde ileri sürülebilmesine ve bunların göz önüne alınmasına yardım.

3. Her Taraf Devlet, uygun durumlarda, sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliği içinde özellikle aşağıdaki hususlara ilişkin

hükümler dahil, insan ticareti mağdurlarının fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden iyileşmelerini sağlamak için önlemler alınıp uygulanmasını değerlendirecektir.

(a) Uygun barınma olanağı,

(b) İnsan ticareti mağdurlarının anlayabilecekleri bir dilde özellikle yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesi,

(c) Tıbbî, psikolojik ve maddî yardım,

(d) Çalışma, öğrenim ve eğitim olanakları.

4. Her Taraf Devlet, bu madde hükümlerini uygularken, insan ticareti mağdurlarının yaşını, cinsiyetini ve uygun barınma, eğitim ve bakım dahil, özel ihtiyaçlarını ve özellikle çocukların özel ihtiyaçlarını dikkate alacaktır.

5. Her Taraf Devlet, kendi ülkesi içinde bulunduğu sürece, insan ticareti mağdurlarının fiziksel güvenliğini sağlamak için çaba gösterecektir.

6. Her Taraf Devlet, kendi iç hukuk sisteminin insan ticareti mağdurlarına gördükleri zararlar için tazminat alma olanağını veren önlemleri içermesini temin edecektir.

Madde 7

İnsan ticareti mağdurlarının giriş yapılan Devletlerdeki statüleri

1. Her Taraf Devlet, bu Protokol'un 6. maddesi uyarınca alınacak önlemlere ek olarak, uygun hallerde, insan ticareti mağdurlarının kendi ülkesinde geçici veya daimi olarak kalmalarına izin veren yasal veya diğer uygun önlemleri almayı düşünecektir.

2. Her Taraf Devlet, bu maddenin 1. fıkrasının hükmünün yerine getirilmesinde, insancıl ve merhametli yaklaşımlara gereken değeri verecektir.

Madde 8

İnsan ticareti mağdurlarının kendi memleketlerine dönmeleri

1. Her Taraf Devlet, kendi vatandaşı olan veya diğer bir Taraf Devletin ülkesine girişi sırasında kendi ülkesinde daimi ikamet hakkına sahip bulunan bir insan ticareti mağdurunun geri dönüşünü, o kişinin güvenliğini de gözeterek, sebepsiz veya makul olmayan bir gecikme olmaksızın kolaylaştıracak ve kabul edecektir.

2. Bir Taraf Devletin, bir insan ticareti mağdurunu, o Taraf Devletin ülkesine girişi sırasında ülkesinde daimi ikamet hakkına sahip bulunduğu veya vatandaşı olduğu diğer bir Taraf Devlete iade etmesi halinde, bu tür bir geri gönderme o kişinin güvenliğini, kişinin insan ticareti mağduru olmasına yol açan olaylarla ilgili yasal işlemlerin durumunu ve geri dönüşün mümkünse gönüllü olarak yapılması gereğini gözetmek suretiyle gerçekleştirilecektir.

3. Giriş yapılan Taraf Devletin talebi üzerine, talepte bulunulan Taraf Devlet sebepsiz veya makul olmayan bir gecikmeye yol açmadan, insan ticareti mağduru olan kişinin kendi vatandaşı olup olmadığını veya giriş yapılan Taraf Devletin ülkesine giriş zamanında kendi ülkesinde daimi ikamet hakkına sahip olup olmadığını doğrulayacaktır.

4. Gerekli belgeleri bulunmayan bir insan ticareti mağdurunun dönüşünü kolaylaştırabilmek için, vatandaşı olduğu veya giriş yapılan Taraf Devletin ülkesine girişi sırasında daimi ikamet hakkının bulunduğu Taraf Devlet, giriş yapılan Taraf Devletin talebi üzerine, kişinin seyahat etmesine veya ülkesine yeniden giriş yapmasına imkân sağlayacak gerekli seyahat belgelerini tanzim etmeyi veya müsaadeyi vermeyi kabul edecektir.

5. Bu madde, giriş yapılan Taraf Devletin iç hukukunun insan ticareti mağduruna tanıdığı herhangi bir hakkı ortadan kaldırmayacaktır.

6. Bu madde, insan ticareti mağdurlarının dönüşünü kısmen veya tamamen tanzim eden, yürürlükteki herhangi bir ikili veya çok taraflı anlaşmaya veya düzenlemeye halel getirmeyecektir.

III. Önleme, işbirliği ve diğer önlemler

Madde 9

İnsan ticaretinin önlenmesi

1. Taraf Devletler, aşağıdaki amaçlarla, kapsamlı politikalar, programlar ve diğer önlemleri oluşturacaklardır:

(a) İnsan ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek,

(b) İnsan ticareti mağdurlarını, özellikle kadınları ve çocukları yeni mağduriyetlerden korumak.

2. Taraf Devletler, insan ticaretini önlemek ve bununla mücadele etmek için, araştırma, bilgi ve kitle iletişim kampanyaları ve sosyal ve ekonomik girişimler gibi önlemleri uygulamak için çaba göstereceklerdir.

3. Bu maddede yer alan politikalar, programlar ve diğer önlemler, uygun olduğu ölçüde sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliğini içerecektir.

4. Taraf Devletler, ikili veya çok taraflı işbirliği yolu da dahil, kişileri, özellikle de kadınları ve çocukları insan ticaretine karşı korumasız bir konuma düşüren yoksulluk, az gelişmişlik ve fırsat eşitsizliği gibi olguları gidermek için önlemler alacak veya bu önlemleri güçlendireceklerdir.

5. Taraf Devletler, ikili ve çok taraflı işbirliği yolu da dahil olmak üzere, insan ticaretine yol açan, özellikle kadınlar ve çocuklar olmak üzere, kişilerin her biçimdeki istismarının artmasına sebep olan talebi engellemek için eğitici, sosyal ve kültürel önlemler gibi yasal veya diğer önlemleri alacak veya güçlendireceklerdir.

Madde 10

Bilgi değişimi ve eğitim

1. Taraf Devletlerin kanun uygulayıcı, göçmenlikten sorumlu ve diğer ilgili makamları, gerektiğinde, kendi iç hukuklarına uygun olarak, aşağıdaki hususların belirlenmesinde birbirlerine yardımcı olmak için bilgi değişimi yoluyla, işbirliği yapacaklardır:

(a) Başkalarına ait seyahat belgeleriyle veya seyahat belgeleri olmadan, uluslararası bir sınırı geçen veya geçmeye teşebbüs eden kişilerin insan ticareti faili veya mağduru olup olmadıkları,

(b) İnsan ticareti amacıyla uluslararası bir sınırı geçmek için, kişilerin kullanmış oldukları veya kullanmaya teşebbüs ettikleri seyahat belgelerinin türleri,

(c) Mağdurların toplanması ve bir yerden bir yere taşınması, bu tür bir ticarete yer almış kişiler ve gruplar arasında kullanılan yollar ve bağlantılar dahil, insan ticareti amacıyla örgütlü suç grupları tarafından kullanılan araçlar ve yöntemler ve bunları ortaya çıkarmak için alınabilecek önlemler.

2. Taraf Devletler, insan ticaretinin önlenmesinde kanun uygulayıcı makamlar, göçmenlikten sorumlu görevliler ve ilgili diğer görevlileri eğitecek ve verilen eğitimi güçlendireceklerdir. Eğitim, mağdurların insan tacirlerinden korunması dahil, bu tür ticaretin önlenmesinde, insan tacirleri hakkında kanunî takipte bulunulmasında ve mağdurların haklarının korunmasında kullanılan yöntemler üzerinde odaklanmalıdır. Eğitim, insan hakları ile çocuk ve kadınlara özgü sorunları gözönüne alma gereğini de hesaba katmalı ve sivil toplum örgütleriyle, diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliğini teşvik etmelidir.

3. Bilgi alan bir Taraf Devlet, bilgiyi ileten Taraf Devletin bilginin kullanımına sınırlama getirecek herhangi bir talebine uyacaktır.

Madde 11

Sınır önlemleri

1. Taraf Devletler, kişilerin serbest dolaşımına ilişkin uluslararası taahhütlere bağlı kalmak kaydıyla, insan ticaretinin önlenmesi ve ortaya çıkarılması için gerekli olabilecek sınır kontrollerini, mümkün olduğu ölçüde güçlendireceklerdir.

2. Her Taraf Devlet, ticarî nakliyeciler tarafından işletilen ulaşım araçlarının, bu Protokol'ün

5. maddesinde belirtilen suçların işlenmesinde kullanılmasını önlemek için yasal ve diğer uygun önlemleri, mümkün olduğu ölçüde alacaktır.

3. Uygun hallerde ve uygulanmakta olan uluslararası sözleşmelere bağlı kalmak kaydıyla, bu tür önlemler, herhangi bir nakliye şirketi veya herhangi bir ulaşım aracının sahibi veya

işletmecisi dahil, ticarî nakliyecilere, yolcularının giriş yapılan Devlete girişleri için gerekli olan seyahat belgelerine sahip olup olmadıklarını araştırma zorunluluğunu getirmeyi içerecektir.

4. Her Taraf Devlet, bu maddenin 3. fıkrasında öngörülen yükümlülüğün ihlalini yaptırma bağlamak için gerekli önlemleri, kendi iç hukukuna uygun olarak alacaktır.

5. Her Taraf Devlet, bu Protokol'de yer alan suçların işlenmesine karışan kişilerin ülkeye girişinin engellenmesine veya vizelerinin iptaline olanak veren önlemleri, kendi iç hukukuna uygun olarak, almayı değerlendirecektir.

6. Taraf Devletler, Sözleşme'nin 27. maddesi saklı kalmak kaydıyla, doğrudan iletişim kanalları kurmak ve sürdürmek suretiyle de sınır kontrol makamları arasındaki işbirliğini güçlendirmeyi değerlendireceklerdir.

Madde 12

Belgelerin güvenliği ve kontrolü

Her Taraf Devlet, aşağıdaki amaçlar için gerekli olabilecek önlemleri, mümkün olan yollarla, alacaktır:

(a) Verdiği seyahat veya kimlik belgelerinin kolayca kötüye kullanılmayacak ve güçlük çekmeden tahrif edilemeyecek veya kanuna aykırı şekilde değiştirilemeyecek, kopya edilemeyecek veya düzenlenemeyecek kalitede olmalarını temin etmek,

(b) Taraf Devlet tarafından veya adına verilen seyahat veya kimlik belgelerinin doğruluğunu ve güvenliğini temin etmek ve bunların kanuna aykırı şekilde yapımını, düzenlenmesini ve kullanımını önlemek.

Madde 13

Belgelerin yasallığı ve geçerliliği

Bir Taraf Devlet, başka bir Taraf Devletin talebi üzerine, kendi adına çıkarılmış olan veya çıkarılmış görünen seyahat veya kimlik belgelerinin insan ticareti için kullanıldığından şüphe duyulması halinde bunların yasallığını ve geçerliliğini, kendi iç hukukuna uygun olarak makul bir süre içinde doğrulayacaktır.

IV. Nihai hükümler

Madde 14

Saklı tutulan hususlar

1. Bu Protokol'deki hiçbir hüküm, Devletlerin ve kişilerin, uluslararası insancıl hukuk ve uluslararası insan hakları hukuku ve özellikle, uygulandığı durumlarda, 1951 tarihli Mültecilerin Statüsü'ne ilişkin Sözleşme ve 1967 tarihli Protokol ile bu belgelerde yer alan kaçtığı ülkeye iade edilmeme ilkesi dahil, uluslararası hukuk kapsamındaki haklarını, yükümlülüklerini ve sorumluluklarını etkilemeyecektir.

2. Bu Protokol'de öngörülen önlemler kişilere, insan ticareti mağdurları oldukları gerekçesiyle ayırım yapmayacak biçimde yorumlanacak ve uygulanacaktır. Bu önlemlerin yorumu ve uygulanışı uluslararası kabul görmüş ayrımcılık yapmama ilkelerine uygun olacaktır.

Madde 15

Uyuşmazlıkların çözümü

1. Taraf Devletler, bu Protokol'un yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin uyuşmazlıkları müzakere yoluyla çözmek için çaba göstereceklerdir.

2. Makul bir zaman içerisinde müzakere yoluyla çözülemeyen bu Protokol'un yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin iki veya daha fazla devlet arasında herhangi bir uyuşmazlık, bu Taraf Devletlerden birinin talebi üzerine, tahkime götürülecektir. Eğer, tahkim talebinin yapıldığı tarihten altı ay sonra, Taraf Devletler, tahkime dair düzenlemelerde anlaşamazlarsa, bu Taraf Devletlerden herhangi biri, uyuşmazlığı Divan'ın Statüsü'ne uygun bir taleple, Uluslararası Adalet Divanı'na götürebilir.

3. Her Taraf Devlet, bu Protokol'e ilişkin imzalama, onaylama, kabul veya uygun bulma veya katılım sırasında kendisini, bu maddenin 2. fıkrasıyla bağlı saymadığını bildirebilir. Diğer Taraf Devletler, bu tür bir çekince koymuş herhangi bir Taraf Devlete karşı bu maddenin 2 nci fıkrasıyla bağlı olmayacaklardır.

4. Bu maddenin 3. fıkrası uyarınca çekince koymuş herhangi bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne bildirmek suretiyle, bu çekinceyi her zaman kaldırabilir.

Madde 16

İmza, onay, kabul, uygun bulma ve katılım

1. Bu Protokol, 12-15 Aralık 2000 tarihleri arasında İtalya'nın Palermo kentinde ve ondan sonra da, 12 Aralık 2002 tarihine kadar New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde bütün devletlerin imzasına açık kalacaktır.

2. Bu Protokol, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca, üyelerinden en az bir devletin bu Protokol'u imzalaması halinde, bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatlarının imzasına da açık olacaktır.

3. Bu Protokol, onaylamaya, kabule veya uygun bulmaya tabidir. Onaylama, kabul veya uygun bulma belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir. Bir bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı, üye devletlerinden en az biri aynı işlemi yaptığı takdirde, onaylama, kabul veya uygun bulma belgesini tevdi edebilir. Onaylama, kabul veya uygun bulma belgesinde bu tür bir teşkilat, bu Protokol ile düzenlenen konulara ilişkin yetkilerinin sınırını beyan edecektir. Bu tür bir teşkilat yetkilerinin kapsamına ilişkin herhangi bir değişikliği de saklayıcıya bildirecektir.

4. Bu Protokol, herhangi bir devletin veya üyesi devletlerden en az birinin bu Protokol'e taraf olduğu herhangi bir bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatının katılımına açıktır. Katılım belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreterine tevdi edilecektir. Katılımı sırasında, bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatı bu Protokol ile düzenlenen konulara ilişkin yetkilerinin sınırını beyan edecektir. Bu tür bir teşkilat yetkilerinin kapsamında meydana gelecek herhangi bir değişikliği de saklayıcıya bildirecektir.

Madde 17

Yürürlüğe giriş

1. Bu Protokol, kırkıncı onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecek, ancak Sözleşme yürürlüğe girmeden önce yürürlüğe girmeyecektir. Bu fıkranın amaçları bakımından, bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatı tarafından tevdi edilmiş herhangi bir belge, bu tür teşkilatlara üye devletler tarafından tevdi edilenlere ilave olarak sayılmayacaktır.

2. Her devlet veya bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatı için, bu Protokol'e ilişkin kırkıncı onaylama, kabul, uygun bulma veya katılım belgelerinin tevdiinden sonra bu Protokol'u onaylayan, kabul eden, uygun bulan ve Protokol'e katılan her Taraf Devlet ve bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatı bakımından, bu Protokol ilgili belgenin tevdiini izleyen 30. gün yürürlüğe girecektir.

Madde 18

Değişiklikler

1. Bu Protokol'un yürürlüğe girmesini takip eden beşinci yılın dolmasından itibaren, bir Taraf Devlet, değişiklik önerisinde bulunabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yazılı olarak sunabilir, Genel Sekreter bunun üzerine, değişiklik önerisini Taraf Devletlere ve Taraflar Konferansı'na, önerilerin görüşülmesi ve karara bağlanması amacıyla iletacaktır. Taraflar Konferansı her bir değişiklik üzerinde görüş birliğine varabilmek için her türlü çabayı gösterecektir. Eğer, görüş birliğine yönelik bütün çabalar tükenmiş ve anlaşmaya varılamamışsa, değişikliğin benimsenmesi için son çare olarak, Taraflar Konferansı toplantısında hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin üçte iki oy çokluğu aranacaktır.

2. Bölgesel ekonomik bütünleşme teşkilatları, kendi yetkileri dahilindeki konularda, bu maddedeki oy haklarını, bu Protokole taraf olan kendi üyesi devletlerin sayısına eşit sayıda oyla kullanacaklardır. Bu tür bir teşkilata üye devletler kendi oy haklarını kullandıkları takdirde teşkilat oy kullanamayacak; teşkilatın oy hakkını kullanması halinde üye devletler ayrıca oy haklarını kullanamayacaklardır.

3. Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca benimsenen bir değişiklik, Taraf Devletlerce, onaya, kabule veya uygun bulmaya tabidir.

4. Taraf bir Devlet açısından, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca benimsenen bir değişiklik, bu tür bir değişikliğe ilişkin onaylama, kabul veya uygun bulma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edildiği tarihten doksán gün sonra yürürlüğe girecektir.

5. Yürürlüğe giren bir değişiklik, bu değişiklikle bağlı olduğunu açıkça bildiren Taraf Devletler açısından bağlayıcı olacaktır. Diğer Taraf Devletler ise bu Protokol'un hükümleriyle

ve daha önce onaylamış, kabul etmiş veya uygun bulmuş oldukları herhangi bir değişiklik ile bağlı kalmaya devam edeceklerdir.

Madde 19

Çekilme

1. Taraf bir Devlet, bu Protokol'den, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yapacağı yazılı bir bildirimle çekilebilir. Çekilme, bildirim Genel Sekreterce alınmasından bir yıl sonra geçerli olacaktır.

2. Bölgesel bir ekonomik bütünleşme teşkilatının bu Protokole taraf olma durumu, teşkilata üye bütün devletlerin Protokol'den çekilmeleri halinde sona erecektir.

Madde 20

Saklayıcı ülke ve kullanılacak diller

1. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Sözleşme'nin saklayıcısı tayin edilmiştir.

2. Bu Protokol'un Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metnlerinin eşit derecede geçerli olduğu özgün metni Birleşmiş Milletler Genel Sekreterince saklanır.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, usulen yetkilendirilmiş aşağıda imzaları bulunan temsilciler bu Protokol'u imzalamışlardır.

SINIRAŞAN ÖRGÜTLÜ SUÇLARA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİNE EK ATEŞLİ SİLAHLAR, PARÇALARI VE AKSAMLARI İLE MÜHİMMATININ YASADIŞI ÜRETİMİNE VE KAÇAKÇILIĞINA KARŞI PROTOKOL

Giriş

Bu Protokole Taraf Devletler,

Her Devletin, bölgenin ve bir bütün olarak dünyanın güvenliği üzerinde zararlı etkileri olan, insanların refahını, sosyal ve ekonomik gelişimlerini ve barış içinde yaşama haklarını tehlikeye sokan ateşli silahlar, parçaları ve aksamları ile mühimmatının yasadışı üretimini ve kaçakçılığını önlemeye, bunlarla mücadele etmeye ve ortadan kaldırmaya duyulan acil ihtiyacın bilincinde olarak,

Bütün Devletlerin bu amaçla uluslararası işbirliği ve bölgesel ve küresel düzeyde diğer önlemler de dahil olmak üzere, uygun olan bütün önlemleri almaları gerektiğine kani olarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun, sınırışan örgütlü suçlara karşı kapsamlı bir uluslararası sözleşme hazırlamak ve diğer bazı hususların yanısıra, ateşli silahlar, parçaları ve aksamları ile mühimmatının yasadışı üretimiyle ve kaçakçılığıyla mücadeleyi düzenleyen uluslararası bir belgenin hazırlanması hususunu ele almak amacıyla açık katılımlı hükümetlerarası bir ad-hoc komite kurulmasına ilişkin 9 Aralık 1998 tarih ve 53/111 sayılı kararını gözönünde bulundurarak,

Birleşmiş Milletler Şartında ve Birleşmiş Milletler Şartı uyarınca benimsenen Devletler Arasında Dostane İlişkilere ve İşbirliğine İlişkin Uluslararası Hukuk İlkeleri Beyannamesinde ifadesini bulmuş olan eşit haklar ve halkların kendi kaderlerini tayin etme ilkelerini akılda tutarak,

Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin, ateşli silahlar, parçaları ve aksamları ile mühimmatının yasadışı üretimine ve kaçakçılığına karşı uluslararası bir belgeyle tamamlanmasının bu suçların önlenmesinde ve bunlarla mücadele edilmesinde faydalı olacağına kani olarak,

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmışlardır :

I. Genel Hükümler

Madde I

Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesiyle ilişkisi

1. Bu Protokol, Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesini tamamlar. Protokol, Sözleşmeyle birlikte yorumlanacaktır.

2. Bu Protokolde aksine hüküm bulunmadığı sürece, Sözleşmenin hükümleri gerekli değişikliklerle Protokole de uygulanacaktır.

3. Bu Protokolün 5. maddesi uyarınca belirlenmiş suçlar, Sözleşme uyarınca belirlenmiş suçlar olarak kabul edilecektir.

Madde 2

Amacın ifadesi

Bu Protokolün amacı; ateşli silahlar, parçaları ve aksamları ile mühimmatının yasadışı üretimini ve kaçakçılığını önlemek, mücadele etmek ve tamamen ortadan kaldırmak amacıyla, Taraf Devletler arasındaki işbirliğini geliştirmek, kolaylaştırmak ve güçlendirmektir.

Madde 3

Kullanılan terimler

Bu Protokolün amaçları bakımından:

(a) "Ateşli silah", antika ateşli silahlar veya taklitleri hariç, bir patlayıcı madde etkisiyle fişek, kurşun veya mermi atan, atacak şekilde tasarlanan veya kolayca atacak hale getirilebilen namlulu herhangi bir taşınabilir silah anlamına gelecektir. Antika silahlar ve bunların taklitleri iç hukuk uyarınca tanımlanacaktır. Ancak, 1899 yılından sonra üretilmiş olan silahlar hiçbir koşulda antika silah sayılmayacaktır.

(b) "Parçalar ve aksamlar"; ateşli silahlar için özel olarak tasarlanmış ve kullanımı için gerekli namlu, gövde veya mermi haznesi, mermi sürücüsü veya silindir, pİM veya atım yatağı dahil, silahın ateşlenmesi sonucu çıkan sesi azaltmak için tasarlanmış veya kullanılan herhangi bir cihaz dahil, herhangi bir unsur veya ikame edilebilir unsur anlamına gelecektir.

(c) "Mühimmat"; ateşli silahlarda kullanılan fişek kovana, falya, barut tozu, kurşun veya mermiler dahil, cephanenin kendisi veya bunu meydana getiren unsurların ilgili Taraf Devlette ayrıca kontrole tâbi olması halinde bu unsurların herbiri anlamına gelecektir.

(d) "Yasadışı üretim"; ateşli silahların, parçalarının ve aksamlarının veya mühimmatının:

(i) Kaçak yollarla elde edilmiş parça ve aksamın kullanılması suretiyle;

(ii) İmal veya montajının yapıldığı Taraf Devletin yetkili makamlarından ruhsat veya izin almaksızın; veya

(iii) Üretilmesi aşamasında ateşli silahların bu Protokolün 8 inci maddesi uyarınca işaretlemesi yapılmaksızın;

İmal veya montajı anlamına gelecektir.

Parçalar ve aksamların üretimi için ruhsat veya yetki verilmesi, iç hukuk uyarınca olacaktır;

(e) "Kaçakçılık"; ateşli silahlar, parçaları ve aksamları ile mühimmatının ilgili Taraf Devletlerden herhangi birinin bu Protokolün hükümleri uyarınca izni olmadan veya bu Protokolün 8 inci maddesi uyarınca işaretlenmeden bir Taraf Devletin ülkesinden veya ülkesi üzerinden başka bir Taraf Devletin ülkesine ithalatı, ihracatı, temini, satışı, teslimi, hareketi veya nakli anlamına gelecektir;

(f) "İz sürme"; Taraf Devletlerin yetkili makamlarına yasadışı üretimi ve kaçakçılığı ortaya çıkarmalarında, soruşturmalarında ve incelemelerinde yardım etmek amacıyla, ateşli silahların ve mümkün olduğu hallerde parçaları ve aksamları ile mühimmatının üreticiden alıcıya kadar sistematik olarak takip edilmesi anlamına gelecektir.

Madde 4

Kapsam

1. Bu Protokol, metinde aksine bir hüküm olmadıkça, ateşli silahlar, parçaları ve aksamları ile mühimmatının yasadışı üretiminin ve kaçakçılığının önlenmesinde ve bu Protokolün 5 inci maddesi uyarınca belirlenmiş, mahiyetleri itibariyle sınıraşan nitelikte olan ve örgütlü bir suç grubunun karıştığı suçların soruşturulması ve kovuşturulmasında uygulanacaktır.

2. Bu Protokol, devletlerarası işlemlere veya, uygulanması halinde bir Taraf Devletin Birleşmiş Milletler Şartına uygun biçimde millî güvenlik çıkarlarına göre hareket etme hakkına hâlel getirecek hallerde, devlet teslimatlarına uygulanmayacaktır.

Madde 5

Ceza hukuku kapsamına alınması

1. Her Taraf Devlet aşağıda belirtilen eylemlerin kasten gerçekleştirilmesi halinde cezalandırılmalarını teminen gerekli yasal ve diğer önlemleri alacaktır:

(a) Ateşli silahlar, parçaları ve aksamları ile mühimmatının yasadışı üretimi;

(b) Ateşli silahlar, parçaları ve aksamları ile mühimmatının kaçakçılığı;

(c) Bu Protokolün 8 inci maddesince ateşli silahlar üzerinde bulunması gereken işaretlerin tahrif edilmesi, kanuna aykırı bir biçimde silinmesi, ortadan kaldırılması veya değiştirilmesi.

2. Her Taraf Devlet, ayrıca, aşağıda belirtilen eylemlerin cezalandırılmalarını teminen gerekli yasal ve diğer önlemleri alacaktır:

(a) Kendi hukuk sisteminin temel kavramlarına bağlı kalmak kaydıyla, bu maddenin 1 inci fıkrası uyarınca belirlenmiş bir suç işlemeye teşebbüs edilmesi veya suç ortağı olarak iştirak edilmesi; ve

(b) Bu maddenin 1 inci paragrafında belirlenmiş bir suçun işlenmesinin örgütlenmesi, yönlendirilmesi, yardım ve yataklık edilmesi, kolaylaştırılması veya danışmanlık yapılması.

Madde 6

Müsadere, zapt ve tasarruf

1. Sözleşmenin 12 nci maddesine halel getirmeksizin, Taraf Devletler iç hukuk sisteminin elverdiği en geniş ölçüde, yasadışı yollarla üretilmiş veya kaçakçılığı yapılmış ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının müsadere edilmesini sağlamak için gerekli olabilecek önlemleri alacaklardır.

2. Taraf Devletler, yasadışı yollarla üretilmiş veya kaçırılmış ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yetkisiz kişilerin ellerine geçmesini engellemek için bu tür ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatını, silahların işaretlenmiş olması ve silah ve mühimmatın elden çıkarma yöntemlerinin kaydedilmiş olması koşuluyla başka bir elden çıkarma işlemine resmi olarak onay verilmediği takdirde, zapt ve imha edecek gerekli önlemleri kendi iç hukuk sistemlerine uygun olarak alacaklardır.

II. Önleme

Madde 7

Kayıtların tutulması

Her Taraf Devlet, ateşli silahlar ile uygun ve mümkün olan hallerde bu silahların parçaları ve aksamaları ile mühimmatına ilişkin olarak, bu ateşli silahların izinin sürülmesi ve teşhisi için gerekli olan bilgileri ve ayrıca uygun ve mümkün olan hallerde bu ateşli silahların yasadışı imal edilmiş parça, aksam ve mühimmatına ilişkin olarak, bu tür faaliyetlerin önlenmesi ve tespiti için gerekli bilgilerin en az on yıl süreyle muhafazasını temin edecektir. Bu tür bilgiler şunları kapsayacaktır:

(a) Bu Protokolün 8 inci maddesine göre gerekli olan geçerli işaretler;

(b) Ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının uluslararası ticarî faaliyetlere konu olması halinde, usulüne uygun olarak verilmiş ruhsat veya yetki belgelerinin verilmiş ve sona erme tarihleri, ihraç edildiği ülke, ithal edildiği ülke, transit ülke ve uygun hallerde son alıcısı ile malların tanımı ve miktarı.

Madde 8

Ateşli silahların işaretlenmesi

1. Taraf Devletler, ateşli silahların teşhisi ve izlerinin sürülmesi amacıyla :

(a) Her ateşli silahın üretimi sırasında, tüm Devletler tarafından imalatın yapıldığı ülkenin ilk bakışta tanınmasını mümkün kılacak şekilde, üreticinin adının, üretim yerinin veya ülkesinin ve seri numarasının belirtilmesini temin edecekler; veya sayısal ve/veya sayı ve rakamların bileşiminden oluşan şifre ile biraraya getirilmiş basit geometrik sembollerden oluşan kolay anlaşılabilir herhangi bir özel işaret seçeneğinin kullanılmasını sağlayacaklardır.

(b) İthal edilen her ateşli silahın üstünde ithal eden ülkeyi ve mümkünse ithalat yılını belirten ve o ülkenin yetkili makamlarının ateşli silahın izini sürebilmesine imkân veren gerekli basit bir işaretin bulunmasını ve ateşli silahın üstünde böyle bir işaret bulunmaması halinde özel bir işaret bulunmasını sağlayacaklardır. Bu altparagraf uyarınca istenen hususların, belgelenmiş kanuni amaçlarla geçici olarak ithal edilen ateşli silahlara uygulanması zorunlu değildir.

(c) Ateşli silahların hükümet stoklarından çıkarılıp temelli sivil kullanım amacıyla devri sırasında, bütün Taraf Devletlerin devreden ülkeyi tanımaya olanak verecek şekilde, silahın üstüne uygun bir özel işaret konmasını sağlayacaklardır.

2. Taraf Devletler, ateşli silahları üreten sanayicileri, bu işaretlerin silinmesine veya değiştirilmesine karşı önlemler geliştirmeye teşvik edeceklerdir.

Madde 9

Ateşli silahların çalışamaz duruma getirilmesi

Bir Taraf Devlet, kendi mevzuatına göre çalışamaz durumdaki bir ateşli silahı ateşli silah olarak kabul etmemesi halinde, çalışamaz durumdaki silahlara ilişkin aşağıdaki genel ilkelere uygun olarak, çalışamaz haldeki ateşli silahların yasadışı bir biçimde çalışır hale

getirilmesinin önlenmesi amacıyla gerekli olabilecek ceza yaptırımlarının mevzuata ilavesi de dahil olmak üzere, gerekli önlemleri alacaktır:

(a) Çalışamaz haldeki ateşli silahın tüm temel parçaları kalıcı bir biçimde işlemeyecek ve sökülmesi, ikame edilmesi veya değiştirilmesi mümkün olmayacak şekilde, yeniden kullanılamayacak hale getirilecektir.

(b) Bir ateşli silaha yapılan değişikliklerin, onu kalıcı olarak işlemez hale getirmesini sağlamak amacıyla, çalışamaz duruma getirme önlemlerinin, uygun görüldüğü hallerde, yetkili bir makam tarafından denetlenmesini temin edecek düzenlemeler yapılacaktır.

(c) Yetkili makam tarafından yapılan denetleme, ateşli silahın çalışamaz durumda olduğunu doğrulayan bir belge veya kaydı veya ateşli silahın üstüne damgalanmış açıkça görülebilir bir işareti içerecektir.

Madde 10

İhracat, ithalat ve transit izni veya yetki sistemleri için genel şartlar

1. Her Taraf Devlet, ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının nakline ilişkin uluslararası transit geçiş önlemlerinin yanısıra, ihracat ve ithalata izin veya yetki vermek için etkili bir sistem tesis edecek veya sürdürecektir.

2. Ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının taşınması için ihracat izni veya yetki belgesi vermeden önce her Taraf Devlet:

(a) İthalatçı Devletlerin ithalat izni veya yetkisi verdiklerini; ve

(b) Denize çıkışı olmayan ülkelerin lehine aktedilmiş ikili veya çok taraflı anlaşmalara veya düzenlemelere hanel getirilmemesi kaydıyla, transit geçilen Devletlerin nakliyeden önce transit geçişe herhangi bir itirazları olmadığına dair en azından yazılı bir bildirimde bulunmuş olduklarını tespit edecektir.

3. İhracat ve ithalat izni veya yetki belgesi ile beraberindeki belgeler; en azından verilmiş yerini ve tarihini, sona erme tarihini, ihracatçı ülkeyi, ithalatçı ülkeyi, son alıcıyı, ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının tanımını ve miktarını ve transit geçişin sözkonusu olduğu hallerde, geçiş ülkelerini içeren bilgileri kapsayacaktır. İthalat ruhsatında yer alan bilgiler geçiş ülkesine önceden bildirilmelidir.

4. İthalatçı Taraf Devlet, sevkedilmiş olan ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının teslim alındığını, talebi üzerine ihracatçı Devlete bildirecektir.

5. Her Taraf Devlet, mevcut olanaklar dahilinde, izin veya yetki işlemlerinin güvenli olduğunun ve izin veya yetki belgelerinin doğruluğunun denetlenebilmesini veya geçerliliğinin tespit edilebilmesini sağlamak için gerekli olabilecek önlemleri alacaktır.

6. Taraf Devletler avcılık, atıcılık, değerlendirme, sergileme veya tamir gibi denetlenmesi mümkün olan yasal amaçlarla, ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının geçici olarak ithalatı, ihracatı ve transit geçişi için basitleştirilmiş usuller benimseyebilirler.

Madde 11

Güvenlik ve önleyici tedbirler

Ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yasadışı üretimi ve kaçakçılığının yanısıra, çalınmasını, kaybını veya amacı dışında kullanılmasını ortaya çıkarmak, önlemek ve ortadan kaldırmak amacıyla her Taraf Devlet;

(a) Ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının üretimi, ithalatı, ihracatı ve ülkesinden transit geçişi sırasında güvenliğini sağlamak; ve

(b) Gerekli olduğu hallerde sınır kontrolleri de dahil olmak üzere, ithalat, ihracat ve transit geçiş kontrollerinin ve polis ile gümrükler arası sınır ötesi işbirliğinin etkinliğini artırmak için uygun olan önlemleri alacaktır.

Madde 12

Bilgi

1. Sözleşmenin 27 ve 28 inci maddelerine hanel getirilmemesi kaydıyla, Taraf Devletler ilgili iç hukuk ve idari sistemlerine uygun olarak, yetkili üreticiler, araçlar, ithalatçılar, ihracatçılar ve mümkün olduğu hallerde ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının taşıyıcıları gibi hususlarda birbirleriyle somut olaylara dayalı bilgi alış verişinde bulunacaklardır.

2. Sözleşmenin 27 ve 28 inci maddelerine hanel getirilmemesi kaydıyla, Taraf Devletler ilgili iç hukuk ve idari sistemlerine uygun olarak, aşağıdaki hususlarda birbirleriyle bilgi alış verişinde bulunacaklardır:

(a) Ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yasadışı üretiminde veya kaçakçılığında yer aldığı bilinen veya yer aldığından şüphelenilen örgütlü suç grupları;

(b) Ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yasadışı üretiminde veya kaçakçılığında kullanılan gizleme yöntemleri ve bunları ortaya çıkarma yolları;

(c) Ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının kaçakçılığını yapan örgütlü suç grupları tarafından mutad şekilde kullanılan yöntem ve imkânlar, sevk ve varış noktaları ve güzergâhlar; ve

(d) Ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yasadışı üretimini ve kaçakçılığını önlemeye, bunlarla mücadele etmeye ve bunları ortadan kaldırmaya yönelik önlemler ile yasama deneyimleri ve uygulamaları.

3. Taraf Devletler; ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yasadışı üretimini ve kaçakçılığını önlemek, ortaya çıkarmak, soruşturmak ve bu yasadışı faaliyetlerde yeralan kişileri kovuşturmak hususunda birbirlerinin yeteneklerini geliştirmek amacıyla kanun uygulayıcı makamlar için yararlı olabilecek bilimsel ve teknolojik bilgileri uygun görüldüğü şekilde birbirlerine iletecek veya paylaşacaklardır.

4. Taraf Devletler; yasadışı yollarla üretilmiş veya kaçırılmış olabilecek ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının izinin sürülmesinde işbirliği yapacaklardır. Bu tür bir işbirliği; ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının izinin sürülmesine yönelik yardım taleplerine mevcut olanaklar dahilinde acele cevap verilmesini de kapsayacaktır.

5. Kendi hukuk sisteminin temel kavramlarına veya uluslararası anlaşmalara bağlı kalmak kaydıyla, her Taraf Devlet başka bir Taraf Devlettten aldığı bilginin gizliliğini temin edecek ve bilgiyi sağlayan Taraf Devletçe talep edildiği takdirde, ticari işlemlere ilişkin özel bilgiler de dahil olmak üzere, bilginin kullanımına ilişkin sınırlamalara bu madde uyarınca riayet edecektir. Eğer bu tür bir gizlilik sağlanamaz ise, sözkonusu bilginin açıklanmasından önce bu bilgiyi sağlayan Taraf Devlete bildirimde bulunulacaktır.

Madde 13

İşbirliği

1. Taraf Devletler; ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yasadışı üretimini ve kaçakçılığını önlemek, bunlarla mücadele etmek ve bunları ortadan kaldırmak için ikili, bölgesel ve uluslararası düzeylerde işbirliği yapacaklardır.

2. Sözleşmenin 18 inci maddesinin 13 üncü fıkrasına hâle getirilmemesi kaydıyla, her Taraf Devlet bu Protokole ilişkin konularda kendisiyle diğer Taraf Devletler arasında irtibatı sağlayacak milli bir kurum veya tek bir temas noktası belirleyecektir.

3. Taraf Devletler, bu maddenin 1. fıkrasında sözedilen yasadışı faaliyetleri önlemek ve ortaya çıkarmak için ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının üreticileri, araçları, ithalatçıları, ihracatçıları, simsarları ve ticari taşıyıcılarının desteğini ve işbirliğini sağlamaya çalışacaklardır.

Madde 14

Eğitim ve teknik yardım

Taraf Devletler, Sözleşmenin 29 ve 30 uncu maddelerinde belirtilen konularda teknik, mali ve maddi yardım da dahil olmak üzere, talep üzerine Taraf Devletlerin ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yasadışı üretimini ve kaçakçılığını önleme, bunlarla mücadele etme ve bunları yok etme yeteneklerini geliştirmek için gerekli eğitim ve teknik yardımı alabilmelerini sağlamak amacıyla, birbirleriyle ve ilgili uluslararası kuruluşlarla gerektiği şekilde işbirliği yapacaklardır.

Madde 15

Simsarlar ve simsarlık

1. Simsarlık yapanların faaliyetlerine bir düzenleme getirmemiş olan Taraf Devletler; ateşli silahlar, parçaları ve aksamaları ile mühimmatının yasadışı üretimini ve kaçakçılığını önleyebilmek ve bunlarla mücadele edebilmek maksadıyla, böyle bir düzenlemeyi ihdas etmeyi değerlendireceklerdir. Bu tür bir düzenleme :

(a) Ülkesinde faaliyet gösteren simsarları kayda tâbi tutmak;

(b) Simsarlığı ruhsat veya yetki belgesine tâbi tutmak; veya

(c) İthalat ve ihracat ruhsatlarında veya yetki belgelerinde veya beraberindeki belgelerde, işlemlere dahil olan simsarların isimlerinin ve yerlerinin açıkça belirtilmesini zorunlu tutmak gibi önlemlerden birini veya birkaçını kapsayabilecektir.

2. Bu maddenin 1. fıkrasında öngörüldüğü gibi simsarlığa ilişkin bir yetkilendirme sistemi kurmuş olan Taraf Devletler, simsarlar ve simsarlık hakkındaki bilgileri bu Protokolün 12 nci maddesine göre yapılan bilgi alışverişine dahil etmeye ve bu Protokolün 7 nci maddesi uyarınca simsarlara ve simsarlığa ilişkin kayıtları tutmaya teşvik edilirler.

III. Nihâî Hükümler

Madde 16

Uyuşmazlıkların çözümlenmesi

1. Taraf Devletler, bu Protokolün yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin uyuşmazlıkları müzakere yoluyla çözmek için çaba göstereceklerdir.

2. Bu Protokolün yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin iki veya daha fazla Devlet arasında makul bir zaman içerisinde müzakere yoluyla çözülemeyen herhangi bir uyuşmazlık, bu Taraf Devletlerden birinin talebi üzerine, tahkime sunulacaktır. Söz konusu Taraf Devletler, tahkim talebinin yapıldığı tarihi takip eden altı ay içinde tahkim düzenlemeleri üzerinde bir mutabakat sağlayamazlarsa, bu Taraf Devletlerden herhangi biri bu uyuşmazlığı, Divanın Statüsüne uygun bir taleple Uluslararası Adalet Divanına götürebilir.

3. Her Taraf Devlet, bu Protokole ilişkin imzalama, onaylama, kabul veya uygun bulma veya taraf olma sırasında, bu maddenin 2 nci fıkrasıyla kendisini bağlı saymadığını bildirebilir. Diğer Taraf Devletler, bu tür bir çekince koymuş herhangi bir Taraf Devlete karşı bu maddenin 2 nci fıkrasıyla bağlı sayılmayacaklardır.

4. Bu maddenin 3 üncü fıkrası uyarınca çekince koymuş herhangi bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri'ne bildirimde bulunmak suretiyle bu çekinceyi istediği zaman kaldırabilir.

Madde 17

İmza, onay, kabul, uygun bulma ve taraf olma

1. Bu Protokol, Genel Kurul tarafından kabul edildiği tarihi takip eden otuzuncu günden 12 Aralık 2002 tarihine kadar New York'taki Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Merkezinde bütün Devletlerin imzasına açık kalacaktır.

2. Bu Protokol, üyelerinden en az bir Devletin Protokolü bu maddenin 1 inci fıkrası uyarınca imzalamış olması halinde, bölgesel ekonomik bütünleşme örgütlerinin imzasına da açık kalacaktır.

3. Bu Protokol onay, kabul veya uygun bulmaya tâbidir. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir. Bir bölgesel ekonomik bütünleşme örgütü; onay, kabul veya uygun bulma belgelerini, üye Devletlerinden en az birinin de aynı işlemi gerçekleştirmiş olması halinde, tevdi edebilir. Böyle bir örgüt; onay, kabul veya uygun bulma belgesinde, bu Protokol ile yürütülen konulara ilişkin yetkilerinin kapsamını beyan edecektir. Böyle bir örgüt, yetkilerinin kapsamında meydana gelecek herhangi bir değişikliği de saklayıcıya bildirecektir.

4. Bu Protokol, herhangi bir Devletin veya üyelerinden en az bir Devletin bu Protokole taraf olduğu herhangi bir bölgesel ekonomik bütünleşme örgütünün katılımına açıktır. Katılım belgeleri, Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir. Bölgesel bir ekonomik bütünleşme örgütü, katılımı sırasında bu Protokol ile yürütülen konulara ilişkin yetkilerinin kapsamını beyan edecektir. Böyle bir örgüt, yetkilerinin kapsamında meydana gelecek herhangi bir değişikliği de aynı şekilde saklayıcıya bildirecektir.

Madde 18

Yürürlüğe girme

1. Bu Protokol, kırkıncı onay, kabul, uygun bulma veya taraf olma belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki doksanıncı günde yürürlüğe girecek, ancak Sözleşme yürürlüğe girmeden önce yürürlüğe girmeyecektir. Bu paragrafın amaçları bakımından, bölgesel bir ekonomik bütünleşme örgütü tarafından tevdi edilmiş herhangi bir belge, bu tür örgütlere üye Devletler tarafından tevdi edilenlere ilave olarak sayılmayacaktır.

2. Bu Protokole ilişkin kırkıncı onay, kabul, uygun bulma veya taraf olma belgesinin tevdi edilmesinden sonra bu Protokolü onaylayan, kabul eden, uygun bulan veya katılan her bir Devlet veya bölgesel ekonomik bütünleşme örgütü için bu Protokol, ilgili belgelerin bu tür bir Devlet veya örgüt tarafından tevdi edildiği tarihi takip eden otuzuncu gün veya bu Protokolün bu maddenin 1 inci fıkrasına istinaden yürürlüğe girdiği tarihte, hangisi daha sonra ise, yürürlüğe girecektir.

Madde 19

Değişiklikler

1. Bu Protokolün yürürlüğe girdiği tarihi takip eden beşinci yılın sonunda, bu Protokole Taraf bir Devlet, bir değişiklik önerisinde bulunabilir ve bunu, değişiklik önerisini görüşülmek ve karara bağlanmak üzere Taraf Devletlere ve Sözleşmeye Taraflar Konferansına iletilecek olan Birleşmiş Milletler Teşkilatı Genel Sekreteri'ne yazılı olarak sunabilir. Taraflar Konferansında toplanan bu Protokole Taraf Devletler, değişiklik önerileri

üzerinde görüşbirliğine varabilmek için her türlü çabayı sarfedeceklerdir. Görüşbirliğine yönelik bütün çabaların tükenmiş ve anlaşmaya varılması mümkün olmamış ise, değişikliğin kabulü için, son çare olarak, Taraflar Konferansında hazır bulunan ve oy kullanan Protokole Taraf Devletlerin üçte iki oy çoğunluğu aranacaktır.

2. Bölgesel ekonomik bütünleşme örgütleri, kendi yetkileri dahilindeki konularda, bu maddeye göre oy haklarını, kendi üyeleri olan bu Protokole Taraf Devletlerin sayısına eşit sayıda oyla kullanırlar. Bu tür örgütler, üyeleri olan Devletler oy haklarını kendileri kullanırlarsa, oy haklarını kullanmayacaklar, ancak üyeleri olan Devletler bu haklarını kullanmazlarsa, örgütler oy hakkını kullanacaklardır.

3. Bu maddenin 1 inci paragrafı uyarınca kabul edilen bir değişiklik, Taraf Devletlerce onay, kabul veya uygun bulmaya tâbidir.

4. Bir Taraf Devlet açısından, bu maddenin 1 inci paragraf uyarınca benimsenen bir değişiklik, bu tür bir değişikliğe ilişkin onay, kabul veya uygun bulma belgesinin Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine tevdi edildiği tarihten doksan gün sonra yürürlüğe girecektir.

5. Bir değişiklik yürürlüğe girdiğinde, bunun bağlayıcılığına rıza gösterdiklerini belirten Taraf Devletler için bağlayıcı olacaktır. Diğer Taraf Devletler ise, bu Protokolün hükümlerine ve daha önce onayladıkları, kabul ettikleri veya uygun buldukları değişikliklere bağlı kalmaya devam edeceklerdir.

Madde 20

Çekilme

1. Taraf bir Devlet, bu Protokolden, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterine yapacağı yazılı bir bildirimle çekilebilir. Bu çekilme, bildirim Genel Sekreterce alındığı tarihten bir yıl sonra yürürlüğe girecektir.

2. Bölgesel bir ekonomik bütünleşme örgütünün bu Protokole taraf olma durumu, kendine üye bütün Devletlerin Protokolden çekilmeleri halinde sona erecektir.

Madde 21

Saklayıcı ülke ve kullanılacak diller

1. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri, bu Sözleşme'nin saklayıcısı olarak tayin edilmiştir.

2. Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerindeki metinleri eşit derecede geçerli olan bu Protokolün orijinali Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreterince saklanacaktır.

İlgili Hükümetleri tarafından usulüne uygun biçimde yetkilendirilmiş olan ve aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler bu Protokolü imzalamışlardır.